

Braşovai Lapok

Ára 5 lei

Péntek
1931 * augusztus 28

Főszerkesztő:
Szele Béla dr.

195. szám
XXXVII. évtolyam

Ára 5 lei

Mi kell a népnek

A nép gazdaságilag borzalmas helyzetben van. Ezt állapította meg erdélyi körútjában Pop Valér, az erdélyi miniszter. A komor hogarthi képek az őt mindenütt megajzolták az enyhítő, vigasztaló, kibékítő ellenképét is, a napfényt és a derűt: a nép mindenütt bizalommal van a kormány iránt és a prefektusok szépen teljesítik a kötelességüket...

Oh, szent szimplicitás! Kialthatnánk fel Hieronymus barátot, hallgató a hatalom előkelő reprezentánsának e jumbor és naiv nyilatkozatát. A nép gazdaságilag borzalmas helyzetben van, de ne aggodjatosk miatta, a szerencsétlen szerencséje, hogy bizik a kormányban és jóra való prefektusok öröknek a nyomorán.

Borzalmas helyzetben van a nép, de miért van abban? Mert mindig bizalommal volt a kormányok iránt és a jóllétságot prefektusok és a többi diszferfiak, a kiknek gondjára volt bízva a sorsa, szépen teljesítették a kötelességüket...

Ki törődött a néppel, amibe a polgári tömeg is beletartozik, ha csak nem akart tőle valamit: legalább is egy tyukot vagy jötekonny adományt, ingyen robotot, pár hold földet, erdőresztet, szarvazatot, de mindenesetre minél több bakst, proviziót, adót, illetéket, kamatot? A francia forradalom előtt csinálták csak úgy a néppel, hogy mindenért hozzáfordultak, amire a felsőtizezernek szüksége volt, de mindent megtagadtak, amit ő kért, amire joga és szüksége lett volna. Lanballe hercegnek még szellemes tréfát is csinált: az éhez, kenyéren tükedő tömegre érthetetlen magasságból finom hajpor lisztjét hullatta...

A nép kiabándult a pártpolitikái ígéretekből, mondja büszke, károrendő pártfőnök a erdélyi miniszter. És ezt el is hisszük. De azt viszont ő higgye el és a kormánya is, és mindenki, aki rájuk esküszik, hogy ez a kiabándulás nemcsak a kimondott pártpolitikát illeti, hanem minden politikát, mely nem a megalkuvás nélküli rendcsinálás, a rendíthetetlen igazságért, s a nép életsorsa iránt való tiszta és önzetlen elkötelezettség hívével és akarásával dolgozik.

A nép kiabándult a képmutatás és tehetetlenség minden fajtájából. Kiabándult nemcsak az egetverő öndicsértekből, de az egymás haszontalan megadólásából is. Mert mialatt egymással dula-kodtak, a nép érdekeit taposták össze, mint az a négy darab francia Henrik, a kik egy falusi csapások sötétjében a vén csaplórosnét és holmijait pusztították el halálos verekedésük során.

Mindig maguk, az ő hasznuk, az ő hatalmuk sohasem a népé, a polgárságé, az országé. Ha akad talán egy, akinek valami jobb gondolat ötlött az eszébe, bizonyos, hogy elnémitották vagy elkészték vele. És nincs mulatságosabb, de szomorubb bölcsesség sem, mint amely későn érkezik. A Jorgáké is nyilván ilyen.

Késő, késő! Kár is már az országos nyomor fölött elmékedéseket tartani. Az erdélyi miniszter ur azt mondja meg inkább a hivatalos szócsővön keresztül, hogy munkanélkülinek adott vagy szerzett munkát, hogy adóvégrehajtást akadályozott meg, hogy omlásnak indult üzletet, vállalkozást segített talpra, hogy helyen biztosította a nyugdíjak pontos kifizetését, hogy elcsapott vasutat segített vissza állásába, hogy kisajátított gazdát, birtokost juttatott újra jogaiba, hogy helyen mozdította elő az építkezést, a forgalmat, a termelő, haszonhajtó munkát?

Ördögöt kell a népnek a pártpolitika, de még a politikusok sem kellenek ám, még olyanok sem, akik állítólag nem is politizálnak, ha nem teremtik meg a tisztességes és nyugodt élet feltételeit, ha csak azt muzsikálják szüntelenül, amit a többiek már az émelységig agyonverkliztek.

Kenyer, munka, rend, tisztesség, igazságosság és szabadság az egész vonalon, ez kell románoknak, magyaroknak, németeknek, bulgárnak, oroszoknak, az egész országnak.

Argetoianu megint nyilatkozott:

Bankkoncentrációkkal és országos fuziókkal

fogják megerősíteni a belöldi pénzpiacot, de a mezőgazdasági adósságok szanálására még csak pontos tervezet sincs — mondja a pénzügy-miniszter, aki nem az adókat, hanem a hitelezőt akarja menteni

Bukarest, augusztus 26.

A pénzpiac megnyugtató és megszülditása érdekében történt állami közbelépés óta, Argetoianu pénzügyminiszter hetekint átlagosan három intervjut ad, amelyekben legújabb pénzügyi terveit vázolja. Ma a Curentulnak nyilatkozott a miniszter. Az újságíró kérdéseire Argetoianu kijelentette, hogy

az eddigi intézkedések csak kezdetet jelentenek egy olyan folyamatnak a mely az ország pénzügyi életét teljesen átfogja csoportosítani.

— Be kell vallanunk — mondotta Argetoianu — hogy nagybank is igen sok van. Ezért, miután sikerült tétő alá hozni a bukaresti nagy bankszindikátust, a legrövidebb időn belül meg kell valósítani a nagybankok egyrészenek fuzióját. Ezzel el fogjuk érni azt, hogy a mai nehézségeket könnyen áthidaló hatalmas mammutbankok fognak létrejönni, amelyek komoly garanciákat jelentenek a korlátlan hitelek folyósító Nemzeti Banknak és az államnak. A fuziókkal egyidejűleg az egész jelenlegi bankrendszer is radikálisan át fog kelleni szervezni.

— A nagybankok koncentrációja után sor kerül a kisbankokra is. A helyzet ugyanis az, hogy egyes vidékeken az inséges idők kényszerítő hatása alatt létesült bankok működnek, minden reális garancia nélkül, jelentős betéteket kezelve.

Ezeket a bankokat bele fogjuk olvasztani a komolyan megalapozott pénztintézetekbe.

Illetéktelen kezdeknek folyósított segítség egyenlő a zéróval. A vidéki bankoknak is van akkora fontosságuk az ország hitel életében, mint a bukaresti nagybankoknak, éppen ezért a kisbankok konszolidálódását is gyors tempóban kell megvalósítani, mint a bukaresti nagybankoké, amelyekkel szemben teljes mértékben helyreállt a bizalom. Meg vagyok győződve arról, hogy a bankkoncentrációk és a fuziók a vidéken ugyanugy meg fogják tenni jóhatásukat, mint a fővárosban.

A MEZŐGAZDASÁGI ADÓSSÁGOK KÉRDÉSE

Argetoianu pénzügyminiszter ezután a mezőgazdasági adósságokról és az ezzel kapcsolatos pénzügyi kérdésekről beszélt.

— Be kell vallanom, — mondotta a pénzügyminiszter, hogy annak idején magam is nagyszabású programot dolgoztam ki a mezőgazdaság pénzügyi szanálására. Ezt a tervezetet azonban csak a külföldi tőke kollaborálásával és a nemzetközi hitelintézetek által nyújtott segítséggel lehetett volna megvalósítani. A nyugati piacok mai helyzete azonban alkalmatlan arra, hogy ilyen reményekben ringassuk magunkat s így ez az egyetlen nagyvonalú terv is elesett. Kénytelenek vagyunk tehát,

a nehézségeket saját erőnkkel és a rendelkezésünkre álló eszközökkel a lehető legkevesebb áron megoldani.

Nem kell elfeledni, hogy a gabonaárak katasztrófális esése miatt ezek a belső lehetőségek a legminimálisabba zsugorodtak össze.

— Végeredményben tehát: harcolnunk és küzdenünk kell, mert a nehézségek egyre nőnek. És ebben a harcban nem fogok félreállni a nehézségek elől, csak akkor, ha akad valaki aki az én megoldásaimnál jobbakat tud felhozni. A mezőgazdasági probléma naponként foglalkoztat és remélem, hogy a közeljövőben sikerülni fog erre vonatkozólag is valami kedvező megoldást találni. Egyelőre azonban csak kísérletezünk.

NEM AZ ADÓST KELL MENTENI — A HITELEZŐT!

— A mezőgazda az adós, de a jelenlegi helyzetben nem is annyira az adósnak, mint inkább a hitelezőnek van sürgősen szüksége segítségre.

A hitelezők és különösen azok, akik tőkeiket mezőgazdasági célokra helyezték ki, számolniuk kell azzal, hogy a kényszer helyzet miatt követeléseik igen jelentős része kétséssé vált és ezeknek a követeléseknek a gyors likvidálása, illetve behajtása csak úgy sikerülhetne, ha követeléseik egy igen jelentős részét elveszítene. Eppen ezért ezeket az adósságokat függőben kell hagyni mindaddig, amíg a gazdálakosság fizetőképessége megjavul. Az adós ezzel tehát pillanatnyilag el van intézve. Most már csak a követeléseire váró hitelezőről kell gondoskodni, tekintve, hogy annak is vannak sürgős kötelezettségei.

Argetoianu miniszter őszintén beismeri tehát, hogy e pillanatban semmiféle konkrét terv nincs a mezőgazdaság pénzügyi szanálására. Máról holnapra elszakadt a mezőgazdasági adósságok konverztálása és a többi nagy garral bejelentett szanálási módokat, amelyeket kormányon levő gazdasági vezérferfiaink puffogtattak, kortesbeszédnek voltak. És mindez addig fog tartani, amint a nyugati tőke megint nem lesz annyira erős, hogy kölcsönt folyósítson Romániának. Egyelőre sokára lesz!

A Csiki Magánjavak ügye ismét a Népszövetség elé kerül

Bukarest, augusztus 26.

A kormány a Rador távirati iroda után közli, hogy a csiki magánjavak ügyét szeptember elsején tárgyalja Genfben a Népszövetség. A román kormány ehhez megjegyzi, hogy eddig azért nem tudott a csiki magánjavak kérdésében megegyezni, mert az érdekelték azon az állásponton vannak, hogy a szóbanforgó birtokokra tulajdonjog van, míg a román kormány az a vétele, hogy ezeket a birtokokokat csak bérelték a magyar államtól és így a tulajdonjog most a román államot illeti.

A csiki magánjavak sokat hányalt ügye néhány nap múlva ismét szőnyegre kerül tehát. Vajon kinek adnak Genfben végre igazat?

Milyen középiskolák szűnnek meg Erdélyben és a Bánátban?

Bukarest, augusztus 26.

A közoktatásiügyi miniszterium rendeletet adott ki, amellyel a középiskolai tanulók ösztöndíjainak a számát ismét leszállítja. Eszerint a jövő tanévben a liceumokban csak 12 százaléka, a tanítóképzőkben és szemináriumokban pedig 15 százaléka osztható ki azoknak a 200, illetőleg 100 napra szóló ösztöndíjnak, amelyek január elsején még érvényben voltak, kivéve a tanulók privilegizált kategóriáit, mint a hadiárvaikat, árvákat és azokat a tanulókat, akiket a különböző intézmények ösztöndíjaznak.

Azokról a tanulókról, akik bár érdekesek rá — a redukció folytán elvesztik eddigi ösztöndíjukat, az iskolaszékeknek kell gondoskodniuk.

Az internátusokban ezután napi 15 lej lesz az ellátási ráta, azaz ennyit ad az állam fejéknél minden ösztöndíjas élemezésére. A tanulóknak kívül az internátusokban csak az igazgató és a személyzetből minden 15 ösztöndíj után egy-egy személy étezhetik.

52 ALGIMNAZIUMRÓL LEVETTE A KEZÉT AZ ÁLLAM.

Egy másik rendeletével a közoktatásiügyi miniszterium negyven középiskolát az iskolaszékek fenntartására utal azzal, hogy az állam a jövőben csak a szorosán vett tanári karát fizeti ezeknek a tanintézeteknek.

E negyven alginmázium közül a következők erdélyiek:

Dicsőszentmárton, Marosujvár, Petrozsény, Szászrégen, Nagyszalonta, Szászsebes, Szilágysomlyó, Hosszúfalva, Abrudbánya, Székelykeresztúr, Zombolya, Lugos, Perjámos és Resicában úgy a fű, — mint a leánygimnázium.

Viszont augusztus elsejével véglegesen beszüntetett a miniszterium tizenkét ilyen középiskolát, köztük Erdélyből és a Bánátból ezeket:

Bánffyuhnyad, Felsővisó, Csikszereda, Csákova és Szentanna.

Ezeket az alginmáziumokat azért szüntették be teljesen, mert az iskolaszékek nem akarták vállalni fenntartásukat.

TRAGÉDIA 1931-ből

Spielmann Gusztáv, 32 évi szolgálattal, hét nyelven beszélő, nyugdíját hiába váró jegyző vándorlásai öt év óta falukon és városokon keresztül egy kis táskával, amelyben csak szappan és borolva van, mert szereit tisztességesen megjeleníteni mindenütt

Brassó, augusztus 26.

A nyugdíjasok közül, akik nem kapják a nyugdíjukat, itt van egy most nálunk, akit elűzött a családja.

— Azt mondta nekem a feleségem — panaszkol, azaz nem is panaszkol, csak fáradtan és szinte mértéktelül beszél — ha nem keresel, mit ülsz itt a nyakunkon. Majd ha keresni fogsz, akkor helyre áll a családi tűzhely.

Még szépen is beszél a feleségéről — Beteg asszony az én feleségem, szegény. Gyengélkedő. Amíg egészséges volt, ápolónőnek ment, egyes orvosok ajánlották egy urakhoz, ahol beteg volt.

Kis hegyes arcú emberke ez a Spielmann Gusztáv, ötvenhétéves jegyző. Azaz, pardon, csak volt jegyző. Volt!

— Na és próbált valamit, hogy megélhesen, hogy keresen a családjának?

— Mindent. Szatmáron beadtuk háromszáz forint pályázatunkat a vármegyei szolgái állására. Köztük nyolcannyan voltak magyar tisztviselők, huszonnégyen érettségizettek. Nem kellettünk.

Pedig hét nyelven beszél ez a Spielmann Gusztáv, az egyik fia ferencrendi szerzetes.

— Az nem segíti?

Ezt is megértéssel, természetesen magyarázza:

— Aki leteszi a fogadalmat, az nincs többé a családi kötelékben. De meg nem is tudom hol van.

Rátér a szerkesztőségi látogatásának céljára:

— Én kérem azért jöttem a nagyságos főelnök urhoz... (ezzel ugylátszik bennünket gondol, hogy egy kérvényt lefordítsanak nekem románra. Tudok én ugyan románul is egy kicsit, de hát ennek pontosnak kell lenni mert a királyhoz viszem.

— A királyhoz?

— Igen, most megyek oda. Majd ő kiutalja az én nyugdíjamat.

(Azóta megtudtam, hogy ez a Spielmann Gusztáv minden évtől ilyenkor nyáron, elindul a királyhoz, de úgy látszik, sose ér oda. Már többször látták itt Brassóban).

— Most honnan jött maga?

— Szatmárról jöttem két hete gyalog. Mert azért nem állom meg hogy be ne nézzek a családomhoz, két lábam is van. De hát nem maradhatok náluk. Fessék úgy venni, ahogy van: a nyugdíjügyem felborította az én családi életemet.

— Na és hol él?

— Öt éve járom az országot, már úgy értem, hogy Erdélyt, meg a Körösvidéket, Szilágyságot. Egy-egy évben akad talán két-három hónap munka is Egy-egy régi karárs felvesz kíséretnek, adókönyv-lezáráshoz.

(Valaki azt mondta erre, miután elment tőlünk: szegény, biztosan vendégeskedik és ebből él. Beállt jegyzőkhöz meg magyar ügyvédekhez falukban és amit kap, abból él. Mindenhol megment magának egy-egy rapot. Volna is erre egy szó. — de hát nem szabad kimondani. Végre sértetlen, öngyilkosságra kergetnének. Mert ne felejtjük: jegyző ur volt, harminckettéztendeig, faluk első embere. Legutoljára Börcölén, Szilágymegyében. Onnan akolbóltották ki 1924-ben.

— Azt mondták — beszél erről a szerencsétlenségről —, hogy csak beljebb tesznek harminc kilométerrel a határtól, hogy megannyuljanak románul. Én hiszem, kimentem a jegyzőségből — és ezzel vége is volt. Most már tudom, hogy — egyszerűen kidobták akkor.

Az utairól beszélgetünk vele, a gyaloglásáról, vándorlásairól az országutakon. Például, hogy éjjel mit csinál? Vagy ha vihar van?

— Meghúzódok a fák alatt, ereszek alatt. A fákról gyümölcsöt eszem. Szerencsére most még van alma meg kórte.

Kérdezem, miért nem gyűjtött magának egy kis vagyont, ha harminckettéztendeig jegyző volt. Hogy nem volt-e valami ingatlan... Ugy néz rám, mint aki lehetetlenséget

Ne borotvapengét

kérjen hanem követelje a

vezérképviselő: C. Duisberg
București I. Str. Carol Nr. 3

mondtam, olyat kérdeztem, amire soha nem gondolt.

— Megvolt a tisztességes fizetésem, abból szépen eltartottam magamat, a családomat, iskoláztattam a gyermekeimet.

Kint az előszobában hagyott egy kis táskát.

Huszár Károly és Bangha páter résztvehetnek a Katolikus Népszövetség nagy-gyűlésén

Bukarest, augusztus 26.

Az Erdélyi Katolikus Népszövetség — amint erről ismételten írtunk —, szeptember elején Székelyudvarhelyen rendezendő nagygyűlésére több vezető-személyiséget hívta meg a magyarországi katolikus egyházi életnek is, köztük Huszár Károly volt miniszterelnököt és Bangha Béla páter hitszónokot. Az utóbbi két vendégnek az országba való beengedése ellen a román sajtó egy része hevesen tiltakozott azon a címen, hogy a revízió hívei és „Rothermere lord ügynökei.” A Curențul pláne tudni véli, hogy az ügyet Metes belügyi államtitkár a legutóbbi minisztertanácson is szóvá tette s a kormány állítólag úgy határozott, hogy megtiltja a két magyar személyiség beutazását.

Legutóbb beszámoltunk róla, hogy

Csak kiméletesen...

Verik az országban a parasztokat, mert nem fizetnek pontosan adót

Bukarest, augusztus 26.

Különösen a kormánypárti sajtó ékes-szólon magasztalja Argetoianu miniszter rendelkezéseit, amelyekben utasított az adóügyi hatóságokat, hogy az adóbehajtásoknál a legkiméletebben járjanak el az adófizetőkkel szemben és még csak kiméletesen jelzőket se használjanak. A

kát. Kérdezem, abban mi van?

— Pár apróság. Borotva, szappan. Tisztességesen szeretek megjeleníteni — azt mondja — bárhol megjelenek, akár közsegen vagy városon keresztül... (így mondja: „keresztül”, mint aki arra van már beállítva, hogy csak átmenjen mindenütt)... — aztán maga elé néz: — mitévő legyek?... elhelyezkedni nem tudok... pedig kéne munkaerő minden jegyzőnek, csak hogy nincsen alapjuk rá.

Azt mondja, hogy már volt Bukarestben és tudja is azt a szobát és azt a jókót, amelyben az ő iratai vannak. A nyugdíj-központ mégis azt írta neki, hogy az iratai elveszték! Boila maga mutatta meg neki az aktáit.

— Maniával is beszéltem én akkor. Azt mondta, ha már öt évig vártam, várjak még öt hétig. Aztán a kormány megbukott, a parlamentet is feloszlatták — megint se pénz, se kiutaló végzés.

Gyárfás Elemér dr. magyarpárti szenátor interveniált ebben az ügyben s egyelőre Brandsch kisebbségi államtitkártól úgy értesült, hogy a kormány nem foglalt állást ebben a kérdésben, s egyáltalában nem adott ki tiltó rendelkezést. Gyárfás szenátor ma az időközben a fővárosba érkezett Argetoianu belügyminisztert is felkereste s ismertetve vele a meghívás célját és a katolikus nagygyűlés programját.

Argetoianu Gyárfás szenátor információi alapján hozzájárult ahhoz, hogy a meghívott magyarországi vendégek a székelyudvarhelyi kongresszuson résztvehesse.

s megígérte, miszerint intézkedik, hogy a meghívottakat, köztük Huszár Károlyt és Bangha pátert is, a hatóságok akadálytalanul beengedjék az országba.

rendelet el is ment az egész országba, azonban — amint az gyakran előfordult — az intézkedés csak írott betű maradt. Az országból ugyanis felülmúlóan sok panasz fut be megint az adóbehajtók ellen.

Az államháztartás jutalelkekkel fizetett ügynökei ugyanis tulbuzgóságukban

köve. Különösen Németországban.

Ma főleg ezek a kérdések vannak előtérben s erősen háttérbe szorult egy másik szomorú problémája a szerelmi életnek, ami egy-két évtizeddel ezelőtti újszólván kizárólagos témáját képezte a szerelmi társadalomtanának: a prostitúció. Talán, mert minden erőlködés dacára sem sikerült ellene semmit se tenni. Legfeljebb szégyelni s lehető legkeveset beszélni róla, mint nagyobrszót a közvélemény teszi. Joggal, mert egyrészt elválaszthatatlanul hozzátartozik a mai társadalmi rendhez, melyben mindig kell legyenek nők, akik semmi más egyebet nem tudnak a piacra vinni mint testüket, másrészt pedig, mert alapjainak megrendítése nélkül a mai társadalom nem tud segíteni a dolgozó. Innen egyrészt a szegényezés, másrészt a csökkönyös hallgatás róla.

Németország azon országok közé tartozik, ahol úgy „oldották” meg a kérdést, hogy a prostitúciót hivatalosan eltörölték. Ez a forradalmi átalakulás vívmánya. — 1928 október elseje óta Németországban nincs prostitúció, nincs „hivatásos nő”, a hogy a törvény régebben nevezte. Azelőtt a prostitúció Németországban is, mint máshol, bejelentéshez kötött s megtűrt ipar volt, mely rendőri felügyelet alatt állott. Régebben — II. Frigyes alatt — a rendőri elnyilvánított nők látogatóik társadalmi állása s jövedelmük arányában adót is fizettek: s az u. n. „Huren-pfennig” csak 1863-ban szüntették meg. Adóit azonban később is kötelesek voltak kitölteni. Az adóhivatalok soha sem voltak túlságosan érzékenyek a befolyó adók honnanvalósága iránt.

A berlini prostitúált a hírhedt „Sárga Könyvet” kapta igazolványul, mely feljogosította arra, hogy bizonyos körülhatárolt területen mesterségét folytassa. A rendőri ellenőrzés nagyon szigorú volt, külön „erkölcsrendőrség” foglalkozott a szabályok szigorú betartásával, minek következménye az volt, hogy a prostitúáltak jórésze ki volt szolgáltatva a „Sitten-bullék” önkényének és zsarolásának. Ber-

Most gyalogutján Kolozsváron megállt, mert hallotta, hogy ott van Pop Valér erdélyi miniszter.

— Beszéltem vele. Azt mondta, várjam meg Bukarestben, a Parkul Palacsban. — (Így mondja: palacsban. És vajon miféle parkot mondtak neki?) Ott találkozunk.

Végül visszatér a királlyal való tervére: — Audienciát kérek. Nem nyugszom, amíg ki nem utalja...

Elbucszuk, megköszöni (nem tudom, hogy mit, hiszen mondtuk neki, hogy nem tudunk mi se csinálni semmit, nem használ a sok szó, irás), tévelyegve megy ki, felveszi kis táskáját a szappannal és a borotvával és indul tovább gyalog a fővárosba, mert tisztességesen szeret megjeleníteni bárhol megjelenik, „akár falun vagy városon keresztül” — és főleg a király előtt...

(b.-y).

nemcsak a nyugati hangról feledkeztek meg, hanem elakult buzgóságukban arra vetemedtek, hogy megverik az adófizetőket.

Ez történt az okirálási Dorohoi-megyében. Öt perceptor összeállt és elkezdte a falvakat látogatni. A perceptorok fizetésére szólították fel a parasztokat. Ott, ahol nem kaptak pénzt, fogták magukat és alaposan helybenhagyták a fizetni nem tudó adózót.

Igy ment ez faluról-falura. A parasztok jelentést tettek a belügyminiszteriumnak, Dorohoiból pedig táviratilag kértek megtorlást a belügyminiszteriumtól. Argetoianu belügyminiszter felfüggesztette az erőszakoskodó adóperceptorokat és utasította a prefektust, hogy azonnal indítsa meg ellenük a bünyádi eljárást hivatalos hatalommal való visszaélés miatt.

Új raktárdíjak lépnek életbe a vámoknál

az elvámolatlan árukra

Bukarest, augusztus 26.

A pénzügyminisztérium rendeletet küldött a vámhivatalokhoz, amelyben közli, hogy a hivatalos lap 91. és 180. számában közzölt szabályrendelet, amely a vámok raktáraiban fekvő elvámolatlan árukra vonatkozik, szeptember 1-én lép életbe. Augusztus 31-én az összes vámraktárakban fekvő ilyen árukat leltározni kell, mégpedig a régi raktári díjakkal. Szeptember 1-től kezdve pedig az új raktári fekbér-díjakat kell alkalmazni. Az új szabályrendelet szerint 10 naponként fogják a raktárdíjakat kivetni a raktárakban fekvő elvámolatlan árukra. A szabályrendelet a vámtarifához hasonló raktárdíjakat állapít meg, amelyek 100 kg-kint és naponként 2-6 lej között mozognak. Három hónapon túl hat hónapon túl pedig 100 százalékkal növekszik.

lin város statisztikai hivatala nemrégén adott ki egy jelentést, kapcsolataiban a legújabb hivatásstatisztikával, a Berlinben 1925-ben bejelentett prostituáltakról. Ez az egyetlen számszerű adat a berlini prostitúcióról az 1928-i törvény előtt. E jelentések szerint 1925-ben 6200 bejelentett prostituált volt csak Berlinben. Ez meglepően kevés volna, ha nem tudnánk az ember, hogy ez a szám a valóságos prostituáltak számának csak egy kis töredéke. Flexner könyvében: „Die Prostitution in Europa” 40.000-re teszi a hivatásos prostituáltak számát Berlinben s további 60.000-re rug azoké a nők, akik alkalmilag, mellékfoglalkozásként üzik a prostitúciót.

A törvény hivatalosan eltörölte a prostitúciót. Ami azt jelenti, hogy megszüntette minden ellenőrzést e nők felett: nincsenek helyzethez kötve, nem kötelesek orvosi vizsgálatra, nem gyakorolják bejelentve hivatásukat, melyet a „humánus” demokrácia törvénye nem akar elismerni. Azt jelenti ez, hogy tényleg nincs prostitúció? Ki nem hallotta hírét a Friedrichstrassen, avagy a Tiergartennek, Európa e leghírhedtebb prostitúciós negyedeinek? Ellenkezőleg: minden okunk megvan feltételezni, hogy a prostitúció Berlinben nagyobb mint valaha. Hogy ma nem 100.000 nő él Berlinben teste áruba bocsátásából, hanem talán kétszer annyit. Lehet-e ez másként a mai munkanélküliség mellett akkor, amikor Flexner statisztikáját csinálta, ismeretlen fogalom volt? Igen, Berlinben él kb. két és fél millió nő s ennek legalább öt százaléka kénytelen magát prostituálni, hogy éhen ne haljon. Mert ha van is egy igen kis százalék, amely jól él meg belőle, a legnagyobb részének e legkegyetlenebb üzlet dacára sem kerül ki több belőle, mint hogy éppen éhen nem hal. Mert hogy mily olcsó árú ma Berlinben a szerelmi, mely felett szintén a kereslet és kínálat kimélete nem ismerő gazdasági törvénye határoz, azt majd következő cikkünk adatai fogják megmutatni.

Dienes László.

Jorga szenzációs kijelentései

egy mezőgazda-küldöttség előtt

Ne törődjétek vele, ha meg is óvatolják a váltóitokat, az engemet is megóvatolják — mondotta a miniszterelnök

Jorga

Bukarest, augusztus 26.
Jorga miniszterelnök Konstancaig kísérté Venizelos görög kollégáját s aztán a közeli Mangalia nevű tengeri fűrdőre utazott, hogy fátalmait kipihenje. Az ország azonban annyi sebből vérzik, hogy még a megérdemelt pihenésre sem engedhet időt miniszterelnökének. Mangalia határozottan fellendül, mert egymásután érkeznek a küldöttségek. De „fellendül” Jorga idegessége is, aki anyi panaszt és jajt hall, hogy elveszít a fejét. Talán már el is vesztette. Más magyarázatát igazán nem tudjuk adni annak az őszinteségi rohamnak, ami legutóbb, egy ilyen küldöttségjárásal kapcsolatban erőt vett a miniszterelnökön. Megjegyezzük, hogy a bukaresti román lapok közlése nyomán adjuk vissza ezt a minden ízében „megrendítően” szenzációs beszélgetést.

A Dobrudzsai mezőgazdák küldöttsége kereste föl legutóbb a már nagyon is kimerült miniszterelnököt. A küldöttséget maga a konstancai prefektus vezette. Jorga fogadta a dobрудzsai mezőgazdákat és a prefektust, de nem engedte meg, hogy ők maguk adják elő jövetelük célját. Hiszen ugyis tudja, ő is tudja jól, hogy mennyi a baj.

— Ne szóljanak semmit, — fogadta őket. — Ugyis tudom miért jöttek. Tiltakozni akarnak a gabonaértékesítési törvény ellen. Igazuk van. Én is tudom, hogy mennyi hiányossága van ennek a törvénynek. Már intézkedtem is. Kiadtam az utasítást Jonescu-Sisestí földművelésügyi miniszternek, aki már dolgozik is a szükségesnek mutatkozó módosításokön.

Várjanak tehát egy kicsit türelemmel. Csak 10 napi haladékot kérek.

A küldöttség minden bizonnyal örömmel vette tudomásul, hogy a miniszterelnök mennyire tisztában van a helyzettel. De ők panaszolkoznak jötték, hát még ki se beszélhessék magukat? A delegáció egyik tagja nem elégedett meg a miniszterelnök megnyugtató kijelentésével. Ő mindenképpen panaszolkozni akart.

Előadta, hogy a mezőgazdák páltói járnak le. Fizetni kellene, de nincs honnan, hiszen a gabonát nem tudják eladni. Mit tegyenek?

— Mit tegyetek? Jár le a váltótok? Megóvatolják őket a bankok?

Hát hagyjátok, hogy óvatolják. Az én váltómat is megóvatolják, mert nem tudtam kifizetni a Neamul Romanesc nyomdaköltségeit.

Azért még senki sem tart titeket becsületlen embereknek, mert nem fizettek. Nem tudtok fizetni.

Jorga mondta ezeket.

— De végrehajtanak, uram. Előrvetnek vagyonkáinkat!

Ezt viszont a küldöttség mondotta.

A miniszterelnök erre a konstancai prefektushoz fordult:

— Ön utazzék azonnal Bukarestbe és mondja meg Hamangiu igazságügyi miniszternek, hogy adjon ki rendeletet a törvényszékeknek. Igen, adjon ki rendeletet, hogy függessze fel az összes végrehajtásokat és árveréseket.

A delegációnak még ezek után is volt kárnivalója. Valaki a küldöttségből felmelegette, hogy a Banca Nationala segítségére sített a válságba jutott nagybankoknak. Nem siethetne most segítségére a mezőgazdáknak is?

— Ne, ne erőltessék Önök ezt a dolgot, — mondta Jorga. — A Nemzeti Bank valóban erőfeszítéseket tett a pénzügyi helyzet megszilárdítása érdekében. Ezeknek az erőfeszítéseknek azonban Auboin, a francia pénzügyi szakértő, határt szabott. Nem léphetjük át a határt. Ha átlépjük, úgy Auboin ur hazamegy Párisba s bejelenti, hogy Románia csődbe jutott. Ezt önök se akarhatják.

Így magyarázta meg népszerűen a miniszterelnök azt a veszedelmet, ami a lejáratul jutott váltók fenyegetné, ha... De volt még egyéb mondanivalója is az ügyvel kapcsolatban:

— Tudom, hogy egyes bankok valóban emberellenek voltak. Én ellene is voltam a bankok szanálásának, de 27 millárd lej

betétről volt szó. Mit tehattünk volna egyebet.

A küldöttségből újra felszállt egy bátorítatlan mondat:

— A mezőgazdákat is szanálni kellene. A miniszterelnököt elöntötte az igazalom.

— Micsoda? Szanálás? Maguk kikapnak egy-egy szót a sajtóból s aztán lovagolnak rajta. Na, majd belefojtom én abba a sajtóba a szót!

A közbeszóló piros arccal tiltakozott, hogy ő a „szanálás” szót tudta a sajtó nélkül is, nem a lapokból tanulta. Egyébként azonban más bajok is vannak. Az adóhajsza egyre kiméletlenebb. Lefoglalják és elárverezik a termést, a gépeket, az iparosok szerszámaikat. Maholnap már dolgozni sem lehet, mert a munkaszámok is az adóhivatalokba kerülnek.

A miniszterelnök újra a prefektushoz fordult:

— Adja ki a parancsot a pénzügyigazgatóságnak, hogy függessze fel az adóvégrehajtásokat s utasítsa az adóbehajtó közveket, hogy emberségesebben járjanak el.

A prefektus annyira meglepődött, hogy nem tudott szóhoz jutni. Nem tudta felvilágosítani a miniszterelnököt, hogy ő nem parancsol a pénzügyigazgatóságnak és az adóvégrehajtóknak. Azoknak a pénzügyminiszter parancsol, vagyis Argetoianu.

Újra a küldöttség jutott szóhoz. Az egyik bátrabb azt javasolta, hogy a kormány állapítsa meg a gabona minimális árfolyamát, amelynél kevesebért ne lehessen se eladni, se megvásárolni.

— Ez nem lehetséges, — felelte a mi-

A lupényi csendőrmester nem veszi komolyan a csendőrfelügyelő rendeletét

Nyílt utcán, mindenki szemeláttára véresre vert egy bányamunkást

Déva, augusztus 26.
Alig múlt egy hete, hogy Dumitrescu tábornok, a csendőrség vezérfelügyelője, szigorú rendeletet adott ki a csendőri brutalizálás megfékezésére. Rendeletében felhívta a sajtót és a nagyközönséget is, hogy minden egyes esetben, amikor a csendőrség köréből valaki visszaél hivatalos hatalmával s azzal az erővel, amit csendőrvolta és fegyvere nyújt neki, nyomban tegyék meg a följelentést, mert a legnagyobb szigorral kívánja megszüntetni azt a felháborító módszert, hogy a csendőrök a vádlottakat, avagy bárkit is, okkal, vagy ok nélkül véresre vernek.

Dumitrescu csendőrségi vezérfelügyelő felvilágosított és régóta várt rendeletét örömmel üdvözölte a nagyközönség. Gloaba lupényi csendőrmester azonban nem üdvözölte sehoggy. Tudomásul se vette. Vagy talán nem is olvasta? Talán nem is tud olvasni? Másképpen nem tudjuk megmagyarázni, hogy honnan vette azt a vakmerő bátorságot, amivel szembeállt legmagasabb parancsnoka rendeletével.

Azt a vadságot viszont, amivel a rendelet megszegte, tudjuk honnan vette. Benne volt eddig is, nem is titkolta soha. Anyira nem, hogy ezuttal is, a

nyílt utcán, mindenki szemeláttára és megbotránkozására addig verte a puskával Bodan Dumitru bányamunkást, amíg a szerencsétlen ember elnyúlt az ucca porában.

A félhutra vert ember büne mindössze az volt, hogy felvette és haza akarta vinni azt a fadarabot, amit az uccán talált, amelyen számos ember már keresztülrepült, mert nem volt úgy rászorulva a tüzelőanyagra, mint Bodan Dumitru. Vagy talán nem is a fadarabért kapott ki a szegény Bodan Dumitru? Talán mégis tud olvasni Gloaba csendőrmester ur, talán a rendeletet is elolvasta s éppen azért rendezte a brutális tüntető uccai véresverést, hogy megmutassa: „Azért ne bízd el magad, büdös civil, mert nem törődöm én a vezérfelügyelő rendeletével sem, ha nekem úgy tetszik. Itt mégis csak én vagyok a legnagyobb ur”. Lehet, hogy ezért történt az egész.

És most azt szeretnők látni, hogy a rendelet miért, mi végre történt. Dumitrescu most megmutathatja, hogy komolyan veszi azt, amit mond. Ime, tudomására hozzuk az esetet mi is. A nyilvánosság előtt hozzuk tudomására. És ígérjük, hogy a fogantatott szigorú büntetésről is tájékoztatni fogjuk a megnyugtatóra váró közönséget.

A brassói diákkongresszus résztvevői nem foglalkoznak politikával

A kongresszuson Imreh Lajos dr., a kolozsvári református teológia tanára is előadást tart

Bukarest, augusztus 26.
Röviden már hirt adtunk arról, hogy az egyik romániai keresztény diák-szövetség augusztus hó utolsó napjaiban több napig tartó kongresszust tart Brassóban.

A Brassóba kongresszusra összejövő diákok távol állanak minden szélsőséges mozgalmától. A kongresszus maga is kizárólag valóságos jellegű, amely politikával nem törődik s szigorúan csak hitéleti és vallásos célkitűzéseket tart szem előtt. Annak a diákszövetségnek, amely ezuttal a 11-ik kongresszusát tartja anélkül, hogy olyan értelemben hallatott volna magáról, mint a nagyváradi diákgyűlés, a hivatalos neve ez: Keresztény Diákegyesületek Szövetsége. Tulajdonképpen nem is romániai kezdeményezésre alakult. Az első szervezője Mister Morgan amerikai lelkész volt, aki a hasonló célú I. M. C. A. nevű világszervezet romániai csoportját alkotta meg benne. Azóta a szervezet szép tevékenységet fejt ki, évente világgongresszust tart, a világgongresszus

előtt pedig itthon tárgyalja meg felmerülő problémáit, hogy a világgongresszusra küldendő delegátusait felkészülten bocsáthassa utra. Ebben az évben Ausztriában lesz a világgongresszus. A világszövetség központja Genfben van, a romániai Szövetség viszont három központból alakul. Jellemző, hogy a

niszterelnök. — Dehát legyenek önök is türelemmel. Aki elveszíti most a türelmét, az ugorjék inkább a tengerbe. Itt van a tenger a közelben, nem kell messze menni.

Hát az államnak nem kötelessége segíteni a mezőgazdákon is?

Erőteljesebb hang volt, szinte vakmerő. Még Jorga is meglepett tőle:

— Ne, ne követelje ezt tőlem. Ennek csak két miniszterem van a kormányban. Az egyik Hamangiu, az igazságügyminiszter, a másik Jonescu-Sisestí a földművelésügyi. Engemet nem politikai párt hozott az ország élére. A többi miniszter a királyé. Én nem tehetek meg mindent...

Ez már tragikus hang volt, lewerő. A küldöttségnek nem volt több kárnyalója: néma csendben eltávozott.

kolozsvári központ tagjai nagyrésztben az ottani református teológia tanulóiból kerülnek ki. A másik két romániai központ Jassi és Bukarest.

A brassói kongresszus, amely az Ausztriában tartandó kongresszus egyik előkészítő értekezletének tekinthető, augusztus 28-án kezdődik és szeptember 4-ig tart. Előadói sorában van Imreh Lajos dr. is, a kolozsvári református teológia egyik érdemes tanára. A kongresszus elnöke Tit Simedrea, Târgovisteannul, görög keleti archimandrita lesz, aki a kongresszuson maga is előadást tart.

Az archimandrita bukaresti szerkesztőségünk egyik munkatársának a következő nyilatkozatot adta:

— Szövetségünknek nincs semmi politikai célkitűzése s ezt azért is kell hangsúlyoznom, hogy a közvélemény tisztán lásson. Szövetségünk nem sovíniszta és semmi köze a szélsőséges kilengésekhez. Célunk a lelki élet tökéletesítése s ennek a célnak az érdekében nemzetiségi különbség nélkül dolgozunk. Minket az egyetemi ifjúság lelki nevelése érdekel. Meg akarjuk valósítani ennek az ifjúságnak a lelki egységét, de úgy, hogy szövetségünk egyes csoportjai megőrizhessék a maguk külön színezetét.

— Ismétlem, szövetségünk kizárólagosan vallási jellegű. Szigorúan csak lelki és vallásos feladatokat vállal.

A beszélgetés alatt az archimandrita társaságában volt Deleanu tanár, a szövetség főtitkára is.

Hamaguchi

volt japán miniszterelnök belehalt sérüléseibe

Tokio, augusztus 26.

Hamaguchi volt japán miniszterelnök, aki ellen, még hivatalbanlétekor, múltév november hónapban revolveres merényletet követtek el, ma délelőtti hosszas szenvedés után, belehalt sérüléseibe. Hamaguchit a merénylet óta több ízben megoperálták, ezzel azonban csak ideig-óráig tudták meghosszabbítani az életét. Halála az egész országban nagy részvétet kellett.

Telefon 518	„Modern Mozzó”	BRASSÓ.
Ma, szerdán szenzációs premier!		
Előjáték: Straus: „Dunakeringő”-je		
250 tagú filharmonikus zenekar és énekkar — szenzációs Duna-telvételek — ezzel együtt		
RIO GRANDE		
énekes spanyoltárgyu hangosfilm sebb a Rio-Rita-nál. — Főszerepben: Monna Maris.		
Jön! Schmeling—Ströbling box-mecs , az új Paramount Journalban.		
Csütörtökön d. u. 3—5-ig Matiné 10—15 lejes helyárrakkal. HAROLD LLOYD: „A suszterprinc”		

Milliók szerencsejátékok, elsodort egzisztenciák romjain

A bankokból kivont betétek milliói veszedelmes módon felvirágoztatták a szerencsejátékok dzsungeljét

Bukarest... Konstanca... Szinaja és Monte-Carló a nemzeti termelés temetője

Bukarest, augusztus 26. Megriadt a pénz és elkezdett szaladni. A közgazdászok elkiáltották a vészes ígét: run. Így írták le és rönnek mondták. A háboru utáni válság egyik kifejezője. Háborus esoda, mint a dömping, a krach, vagy az insolvencia.

A pénz tehát szaladt, mint a taplótlól megriadt paripa. Először Amerikából átszaladt Európába, aztán Európában keringett Németország és Anglia és Páris között. Kint a perifériákon, valamivel keletebbre pedig szintén felhorkant a pénz. Jött a bizalomválság, meg az idegesség és innen is menekült a pénz. Most már nincs hová menekülni. Amerika panaszkodik, hogy nem tudja eladni a gabonát, Angliának nincs pénze és ezért a ráfizetésből élő Amerikától kér kölcsönt. Párisban is nehezen nyögik az államháztartás deficitjét, amely a levegőben lógó háborus követelések lemaradása miatt még jobban megnőtt.

Igy gurult az arany körül a világon és miután sehhol sem talált megnyugvást, a levegőben keringve lecsapott a szerencse alvilági olimpuszán, Montecarlóban, Nizzában, Szinaján és mindenütt, ahol az éjszaka áporodott levegőjében idegencsolt emberek szerencséjüket faragják.

A rulett másna forog, mint a vészes időgép és nyeli a milliókat, elsodort egzisztenciák romjain.

NYITOTT BANK MELLETT.

Nagy összeomlások voltak és a válságba sodort bankokat bezárták. És amíg a nemzeti ipart és kereskedelmet és mezőgazdaságot tápláló pénzintézetek visszahúzódtak, ugyanazon időben új bankok nyitottak: a bakkarat és rulett bankjai.

Szinajában és Konstancában néhány hét óta nagyban folyik a játék. A kaszinók termelt zűfolyásig megtöltötték a szerencse-lovagok és azok, akiknek a bizalma elfordult a tényleges bankoktól és kisédtett pénzeiket most a szerencseasztal bankjaiba investálták.

Amióta a betétkivonások tartanak, azóta a kaszinókban olyan hazard játék folyik, amelyhez hasonlót a konjunkturális lehelősegekkel tulfutott inflációs korszak sem ismert.

És ennek a hazardjáték-orgiának a legékesebb bizonyítéka az, hogy megint divatba jött a nyitott bank.

La banque ouvert...

Milliók cserélnek gazdát óránként, a pénz pedig elveszti értékét a tulfeszített játék hevében.

PILLANATFELVÉTEL A „NYITOTT BANK” VILÁGÁBÓL

Kint tehát bezárt a bank, bent pedig nyitott. A kaszinók zöldasztalainál a bizalomválságból megmentettnek hitt ezres bankók ropognak. A changeur-höz kerülnek, aki a nélfz ezreket apró zsetonokká váltja át. A játék folyik.

A croupier a hazardjáték főrendezője dik-tál:

— Nyitott a bank... la banque ouvert...

A jelszó a legközönyösebb játékost is megremegtet. Nincs határa a szerencsétlenségnek és a szerencsének. A bankár játszik. Mindenki annyit tehet az asztalra, amennyit akar.

Egy ember, a bankár, játszik tíz nusz és harminc ellen. Mind pénzes emberek. Mindenki tesz a nyitott bankra. Tízezer... huszezer... valaki százezret tesz... a másik megduplázza kétszázezer lejre... Tizenhat ember majdnem két milliót tett fel a bankra.

Az idegek a pattanásig feszülnek. Kihuzak a kártyalapokat...

Csend... a bankár vesztett. Mindenkinek visszaadják a tétjét, a bankár pedig kifizet két milliót.

Új bankár kerül sorra, a játék pedig tovább perdül. Gurulnak a milliók, vándorol a pénz, reggel pedig koldusszegény emberek támoynognak ki a kaszinóból...

Emberek, akik a rulettel szemben nem a bizalmukat, hanem a vagyonukat vesztették el, amit tegnap vöntak ki a bankból, mert feltették a betételek.

BETÉTESFILOZÓFIA A KLUBOK TÜKRÉBEN

Amióta a rendkívüli betétkivonások tartanak, azóta a kluboknak határozottan felvirágozott. Különösen a bukaresti és okiráltsági tőkések egy igen jelentős tömegére vonatkozik ez. A bukaresti szerencsefészkekben

valósággal meglepődött az élet. Az idegesség örve alá bujó egykori betétes már az ingatlanban sem bízik és ezért kártyában próbálja gyümölcsöztetni tőkét.

Megdöbbenő szimptomája ez egy megbosonlott kornak. Akkor amidőn milliókat vonnak el a termelő ipartól, kereskedelem-től és mezőgazdaságtól azáltal, hogy bajba kergetik a hitelnyújtó bankokat, a kivont betétek szerencseeszközzé változtak át. Ez folyik Bukarestben, Konstancán, Szinajában, akárcsak Montecarlóban. Nem arról a betétesről van szó, aki az utolsó vagyonkájának marványait tette a bankba, hogy öreg korára legyen betevő falatra, hanem azokról a milliomosokról, akiknek volt keresetük és volt mit enni és mégis magobanták a bankokat. Ezek nem tízezres betéteket követteltek, hanem milliókat és annvit, hogy a bank nem volt képes egyszerre elte-mteni. Az erőszakkal kivont pénzeket pedig elvit-ték a klubokba.

Igy fordult elő aztán, amire a háboru utáni években nem volt példa, hogy a szerencseklubokban nyitott bankkal játszanak és egyik pereről a másikra milliók cserélnek gazdát, akkor, amidőn az uccákon fájlal-masan sir a nyomor.

Ez a furcsa és meglepő betétesfilozófia áldozatokat is követel. Apró hírek Itt fölelőtte magát valaki, aki — gazdag volt,

— amott nyomtalanul eltűnt egy másik milliomos hírében álló valaki... A benfentesek pedig titokban suttogják egymásnak:

— Nyitott bank mellett eljárt szótta milliók betéteit... Koldusbotra jutott. Pontot tett életére a bakkarat és a rulett...

AMIT EGY TERMELŐ LATOTT ÉS TAPASZTALT

Ennek a szerencseörületnek gyakorlati tudósai is akadtak, akik a világ meghasonlására vezeték vissza ezt a pénzörületet. Egy ilyen gyakorlati szakértő, egy ipari vállalat igazgatója, így festette le a külföldi és bel-földi tapasztalatait:

— Voltam Nizzában és Montecarlóban. Mindenütt megélnéül az élet. Pedig mielőtti elindultam volna utamra, azt hittem, hogy a nyomasztó gazdasági válság, amely a német gazdasági hatalom alapjait is megremegtette, megfontolásra késztette az embereket. De éppen az ellenkezőjét tapasztaltam. Egész Európában végig „nyitott bank” és ész nélkül játszanak. Márka, font, sterling, dollár és svájci frank, mind egy halomban fekszik a montecarlói bankasztalon, mintha csak a legbékésebb és a gazdasági élet legvirágzóbb korszakában élnénk.

— És a nyugati kaszinókból átragadt a láz — természetesen a lehetőségek keretein belül — a romániai kaszinókra is. Ami Montecarlóban milliárd, az itt csak millió és ami

Amikor a miniszter is meglepődik

Válcovici közlekedésügyi miniszter nyilatkozik a B. L.-nak az elbocsátott magyar vasutasok ügyéről

— Hozzák tudomásomra az indokolatlan eseteket! — mondja

Bukarest, augusztus 26.

A közlekedés minden vonatkozásában való megjavításának a kérdése egyébsúlyos gondjai mellett is különös mértékben foglalkoztatják a kormányt és nincs mostanában minisztertanács, amelyen jelentős szerep ne jutna Válcovici közlekedés- és közmunkaügyi miniszternek. A CFR-nél a gazdasági válság kimélyülése következtében az idén is hatalmas deficit mutatkozik, a közutak viszont közisn erten olyan kétségbeesetten sőt hajmeresztően elhanyagolt állapotban vannak, hogy a nyugati értelemben vett és modern eszközökkel való közlekedés már-már életveszélyes és lehetetlen rájuk.

Valcovici

Ma alkalmunk volt rövid beszélgetést folytatni Válcovici közlekedésügyi miniszterrel, aki valósággal németes alapos-sággal tanulmányozva ezeket a reszortjába tartozó problémákat, az utóbbi hetekben sorra látogatja az ország különböző tartományait, hogy a helyszínen győződjék meg a legsürgősebb szükségletekről és ezeknek megfelelőleg alkossa meg végleges munka-programját.

Elsősorban aziránt érdeklődtünk a miniszterrel, mit szándékszik tenni speciálisan az erdélyi közlekedési viszonyok rendezésére?

— Éppen most utazom ki néhány napra Erdélybe, hogy személyesen megismerjem az ottani helyzetet a közlekedési és közmunkaügyi tennivalók szempontjából.

— mondotta a reszortját nyilván lelkesen ambicionáló Válcovici. — Miután a különösen gy figyelmet követelő Besszarábiában és Moldovában, majd utóbb Munteniában tettem körutat, most sorát ejtem Erdélynek a tapasztalataim és közvetlen információim alapján kidolgozom legközelebbi programomat, ezt a tartományt

illetőleg is. Mihelyt visszatérek, készséggel vázolni fogom terveimet.

Ezután megkérdeztük a minisztert, ismeri-e annak a közel kétezer kisebbségi magyar vasutasnak az ügyét, akiket a CFR vezérigazgatósága a közelmúltban, azzal az indoklással bocsátott el, hogy nem bírják kellőképpen az állam nyil-vét.

Rámutattunk arra, hogy az elbocsátott magyar vasutasok között számosan vannak, akik a tavalyi nyelvvizsgát sikerrel tették le, az idén azonban elbuktatták őket.

Kifejtettük, hogy legtöbbjük fogatékos nyelvtudása mellett is kitűnően megfelelt szolgálatának és mindenesetre elsajátította annyira az államnyelvet, amennyire ez szolgálata lelkiismeretes teljesítéséhez szükséges volt.

A miniszter meglepődve hallgatta meg ezeket a tényeket:

— De ugyanaz van itt, mint ott. És minde-nütt a betéteket játszik el. Azt a pénzt, amely valamikor hozzátartozott a termeléshez és a munka biztosításához. És ha ez a borzalmas láz így tart tovább, menthetetlenül az összeomlásba rohan minden, aminek csak valami köze is van a pénzhez... maga az élet.

Igy beszél a gyárigazgató, akinek nincsenek betétei, mert vagyona a gyárban fekszik. Aki hozzá van szokva a milliókhoz, de megborzadt a pénz erkölcsstelen lezüllésétől

A TÖKE MENCSVARA, SVÁJC IS BEZARTÁ KAPUIT

Majd gazdaságilag fessegeti a kérdést.

— A bankkrízis kirobbanása után — folytatja magyarázatait informátorunk — a bankokból kivont nagytőkék egyrésze külföldre menekült Német és angol bankokba. Aztán itt is megrendült a bizalom. Minden tőke Svájcba kezdett vándorolni.

— A bankválság pedig egyre nőtt. A pénz ömlött Svájcba. Egy szép napon pedig a svájci bankok kimondották, hogy nem aznak kamatát a betétként elhelyezett pénzek után, sőt mi több, csak úgy fogadják el betéteket, ha az illető a banknak fizet érzséi díjat. Ilyen eset, amióta a világ fennáll nem fordult elő. Ebben a rendkívüli állapotban a betétek egyrésze ingatlanokban keresett menedéket. Mások otthon rejtegetik vagyonkájukat. A nagypénzesek azonban kártyákn és szerencsejátékokra fanyalodnak. Ha már Svájcban sem fogadták el pénzeiket nem volt más tennivaló.

— Tessék egy kissé számolni. Az utolsó hónapokban, mintegy 10 milliárd betéteket vöntak ki különböző bankokból. És ennek egy igen jelentős része forog ma a rulettasztalok körül.

Ez telát — informátorunk véleménye szerint — a gazdasági magyarázata a nyitott banknak.

Szemoru tünete egy elszomorító világ-nak. Amig a földet turó mezőgazdák elkese-redetten siránkoznak a gabonaárak esése miatt, amig az ipar és kereskedelem halott-táncát járja a kamat és a hitel elvesztőjé-ben, addig a megbomlott emberi nyugalom hisztériás elkeseredésben a kártya szenned-ség oltárára hordja a milliókat.

Próbál az élet a kaszinókban milliók, a pusztuló élet romjai felett... s.—m—

— Az lehetetlen, hogy olyanokat is el-bocsátottak volna a CFR-től, akik egy-szer már sikeresen letették a nyelvvizsgát. — mondta megütöközve.

— Ismerem az ügyet s én úgy tudom, hogy nyugdíjjogosultságuk fenntartásá-
val csakis olyanokat bocsátottak el, akik tényleg még mindig nem tanulták meg a román nyelvet annyira, amennyire ezt a szolgálat megkívánja. Magam láttam sok olyan írásbeli dolgozatot, amely még a nyelv alapelemeinek az ismeretét sem árulta el. Már pedig, ugy-e, annyit csak el lehet várni, hogy több, mint egy év-tized után az állami intézmények alkal-mazottai legalábbis türethően bírják az államnyelvet. Ennyit mindenütt a vilá-gon megkövetelnek.

Egyébként ha valóban előfordultak esetek, hogy olyanokat is elbocsátottak, akik egy-szer már jó eredménnyel tették nyel-vizsgát, úgy kérem, hozzák ezeket tu-domásomra s meg lehetnek győződve, hogy orvosolni fogom a mellánytalanságokat.

Engem nem fűt semmiféle elfogultság a kisebbségekkel szemben, amelyeket Temesvárt, a műgyetem élén való huzamos működésem alatt megtanultam értékelni és becsülni.

Ezzel véget is ért a futólagos intervjú a vasutasok miniszterével, akit utóbbi ki-jelentései alapján szaván foghatnak most már az elbocsátott magyar CFR-isták. Egyelőre nincs okuk kételkedni abban, hogy a nyugateurópai műveltségű Válcovici miniszter igyekezn fog reparálni a kirívó igazságtalanságokat, amelyek a különbségtévesen kívül ráadásul még el-lentmondó és abszurd indokoláson is ala-pulnak.

ASTRA (APOLLÓ) MOZGÓ

BRASSÓ

Augusztus 26. tól tut

Conradit Veidt

a nagy német színész legnagyobb filme:

„A PRÁGAI DIÁK”

Ezenkívül ZSURNAL ÉS MICKY MAUS

KOVETKEZŐ MŰSORUNK:

„A törvény nevében” (Voruntersuchung)

Főszerepben: Gustav Fröhlich, Albert Bassermann. / Ufa film, ROBERT LIEBMANN rendezésében. / MAX ALSBERG és OTTO E. HESSE szindarabia nyomán. / Mit ír a „Nachtausgabe” erről a filmről: Visszafojtott lélegzettel ül a néző egy ember sorsa pereg le előtte... Ez a film a legjobb, amit régóta láttunk... A valódi, kiméletlen, brutális életet mutatja képeiben... Julius Falkenstein érdekes élmény... friss alkotás Fröhlich és Brausewetter részéről... Sima és Tedtke lenyűgöző humorral... ha ez nem lesz óriási siker, akkor premierlátogatónak már nem szabad profétának lenni... A film végén hancos és meggyőző taps...

Jön a valódi Schmeling és Strabling box-film, 15 körben, egy óráig tart.

A magyar szociáldemokrata párt új választásokat követel

Az új kormány első minisztertanácsa

Budapest, augusztus 26

Az új kormány kedden megtartotta első minisztertanácsát. Gróf Károlyi Gyula miniszterelnök mindenekelőtt megköszönte minisztertársainak önfeláldozását, amellyel a kabinetben tárcát vállaltak. Hangsúlyozta, hogy a közös munka sikerrel kell, hogy járjon. A miniszterek erre biztosították a miniszterelnököt teljes szolidaritásukról.

A szociáldemokrata párt parlamenti

frakciója tegnap ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy

a kormányváltással beállott helyzet alapján követelik a teljes rendszerváltozást, a Bethlen-kormány felelősségrevonását, a munkanélküli segély rendszeresítését, az általános egyenlő titkos választójog bevezetését, végül az új választások kiírását.

A szociáldemokrata párt egyben tiltakozott az újabb adóemelések ellen.

Vesztett tehén tejéből ittak Nagyszalontán

Az egész városban nagy az ijedelem, mert sok veszett-gyanus kutya is szabadon kóborol

Nagyszalonta, augusztus 26.

Néhány nappal ezelőtt Nagyszalontán háborzongató szenczióció volt. Balogh György városi vezértitkár és egész családja, felesége, gyermeke, és cselédje veszett tehén tejéből ittak.

A négy embert nyomban beszállították a kolozsvári Pasteur-intézetbe.

Alig szörnyülködtek ki magukat ezen a borzalmas tragédiává válható eseten a nagyszalontaiak, kiderült, hogy a veszettséggel mérgezett tehén tejének újabb áldozatai is vannak. Pollák Emil dr. körorvos és családja, Palzer tanár és családja, valamint Bordás László és felesége ültek a vonatra, hogy Kolozsváron elejét vették a borzalmas betegség kitérésének. Ez a tömegfertőzés nagyon alkalmas volt arra, hogy szinte pánikhangulat vegyen erőt a nagyszalontai polgárokon. A kóbor kutyák egész serege szaladgál a városban és környékén. Könnyen, igen könnyen megtörténhetik az is, hogy a fertőzött tej titka csak akkor derül ki, amikor már késő. A gyaus kóbor ebek pedig tovább csatangolnak szabadon...

Az áldozatok száma is szaporodik. Legutóbb Varga Jánosnak, az építészeti hivatal vezetőjének kilenc éves fiát marta össze egy kutya, most pedig Mágori Sándor géplakatosban remeg a félelem, hogy verében vannak már a veszettség csirái. Mágori Sándort, Marginean tanár

lakásán marta meg a gyanus viselkedésű eb. Marginean tanár és felesége gyakorolják ugyanis a felügyeletet a lelencartó asszonyok fölött. A segélypénzeket is ők fizetik ki. Mágori a segélypénzért ment Marginean tanárához, abban a pillanatban azonban, mikor a kapun belépett, a hatalmas házőrző kutya nekiment és a lábába harapott. Mágori azonnal orvoshoz ment, a városi kórházi orvos azonban, Cozma dr., nem volt otthon. Nem volt ott a felesége sem, ak szintén doktor és urát helyettesíteni szokta. A sebe miatt rendkívül aggodó Mágorit aztán Pollák orvos kötözte be, aki tanácsolta is, hogy azonnal utazzék Kolozvárra. Ennek azonban olyan hivatalos formája van, amit Mágori nem tud elintézni. Jelentést tett a városházán a városi ügyésznek, ez azonban nem tehetett érdekében semmit. Felkereste Margineanu tanár feleségét is, aki felelősnek érezhetné magát a gyanus viselkedő és mégis szabadon tartott kutya miatt. Itt ezt a választ kapta:

— Menjen az Istenhez, az sem segít magán!

Az Istenhez nem mehet Mágori Sándor, tehát a hivatalokat járja sorra. A Kolozsvárra való szállítása érdekében azonban még mindig nem történt semmi. A kóbor kutyák is szaladgálnak tovább. A város lakossága pedig remeg a félelemtől és az izgalomtól.

Takarékossági korszak következik Angliában

A nemzeti kormány végleges listája

London, augusztus 26.

Az új angol kormány, amely tegnap véglegesen megalakult, a következő takarékosági intézkedéseket fogja fogantatni:

1. A munkanélküli segélyeket leszál-lítja tíz százalékkal, ami tizenkétmillió font megtakarítást jelent,
2. a segélyezéshez való hozzájárulások felemeli az eddigi heti 7 pence-ről heti 1 shillingre,
3. a tanítók fizetését megfelelő arány-ban leszál-lítja,
4. az utépítési költségvetést redukálja és ezáltal megtakarít 8 millió fontot,
5. a miniszteri fizetéseket leszál-lítja 20 százalékkal, a magasabb tisztviselői fi-zetéseket 7 és fél százalékkal,
6. A polgári tisztviselők fizetését foko-zatosan csökkenti egészen 20 százalé-ig,
7. leszál-lítja a hadsereg, haditengeré-szet, légi szolgálatosok zsoldját. Az eb-ből előálló megtakarítás 9 millió font,
8. az egészségügyi minisztériumnál megtakarít 1 és fél millió fontot,
9. a földmívelésügyi minisztériumnál megtakarít 1 millió fontot.

A kormány listája a következőképen néz ki:

Miniszterelnök: Ramsay MacDonald (munkáspárti).

Külgyminiszter: lord Reading (libe-rális).

A titkos tanács elnöke: Baldwin (kon-zervatív).

Kincstári kancellár: Snowden (mun-káspárti).

Belügyminiszter: Sir Herbert Samuel (liberális).

Lordkancellár: Lord Sankey (munká-spárti).

Dominium- és gyarmatügyi miniszter: Thomas (munkáspárti).

Közegészségügy: Neville Chamberlain (konzervatív).

Kereskedelemügy: Philipp Cunliffe-Lister (konzervatív).

Indiai miniszter: Samuel Hoare (kon-zervatív).

Légügyi miniszter: Amulree (munká-spárti).

Az admirális első lordja: Sir Austin Chamberlain (konzervatív).

Skotország minisztere: Sir Archibald Sinclair (liberális).

Közüktatásügyi miniszter: Donald Mac-clean (liberális).

Munkaügy: Henry Betterton (konzer-vatív).

A közmunkatanács elnöke: Lord Lon-donberry (konzervatív).

Lancaster hercege: lord Lothian (libe-rális).

A hadügyi és tengerészeti tárcákat még nem töltötték be.

A kooperációs kormány megalakulása-

MacDonaldot megtagadja a munkáspárt

val egyidejűleg a disszidens munkáspárti exminiszterekből megalakult egy ugye-vezett „ranya-kabinet”, amely irtó had-járatra készül MacDonald és az „áruló” munkáspártiak ellen. Pénteken MacDo-nald le fog mondani a munkáspárti elnök-ségéről, ha azonban ez nem következne be, a párt fogja letenni. Választókerülete is bizalmatlanságot szavazott MacDonald-nak, amiért elvállalta a miniszterelnök-séget a nemzeti kormányban. Hasonló bizalmatlansági szavazat várható Snow-den választókerületéből is.

Hir szerint MacDonald és Snowden elhatározták, hogy csak addig maradnak a kormányban, amíg a szanálás munká-ját keresztülviszik, azután végleg vissza-vonulnak a politikai életből.

Az angol eseményekkel legélénkebben a szovjetsajtó foglalkozik. Valanennyi orosz lap hevesen támadja a nemzeti kor-mányt, amely, a „Pravda” szerint, az angol munkásság rovására akarja újból exportképessé tenni az angol ipart.

Újabb jelentések szerint a munkáspárt szeptember 8-án, az Alsóház összeülése-nek napján, fogja kimondani, hogy Mac-Donaldot többé nem ismeri el pártvezére-nek. Tegnap híriünkkel ellentétben, ma Hendersont kolportálják, mint a Labour Party új elnökét.

Lloyd George, betegségére hivatkozva, elhárította a nemzeti kormányban való részvételt.

A „Daly News” jelenti Newyorkból, hogy az amerikai bankárok felszabadu-lásként üdvözlötték a munkáskormány bukását és a nemzeti kabinet megalu-kulását és most már hajlandók számolat-lanul hitelt adni Angliának, amit eddig csak a szociálistáktól tagadtak meg.

A francia lapok nagy rokonszenvel-üdvözik az angol kooperációs kormányt és emlékeztetnek arra, hogy amikor Fran-ciaországban 1926-ban Poincaré elnökle-tével alakult hasonló nemzeti kabinet, annak is sikerült terveit megvalósítani, hiszen — mint tudjuk — ez a kormány vitte keresztül a frankstabilizációt.

Ma délelőtt egyébként az új MacDo-nald-kormány tagjai elfoglalták hivata-lukat és a délután folyamán megtartják első minisztertanácsukat.

A takarékoság érdekében több minisz-terium össze fog olvadni.

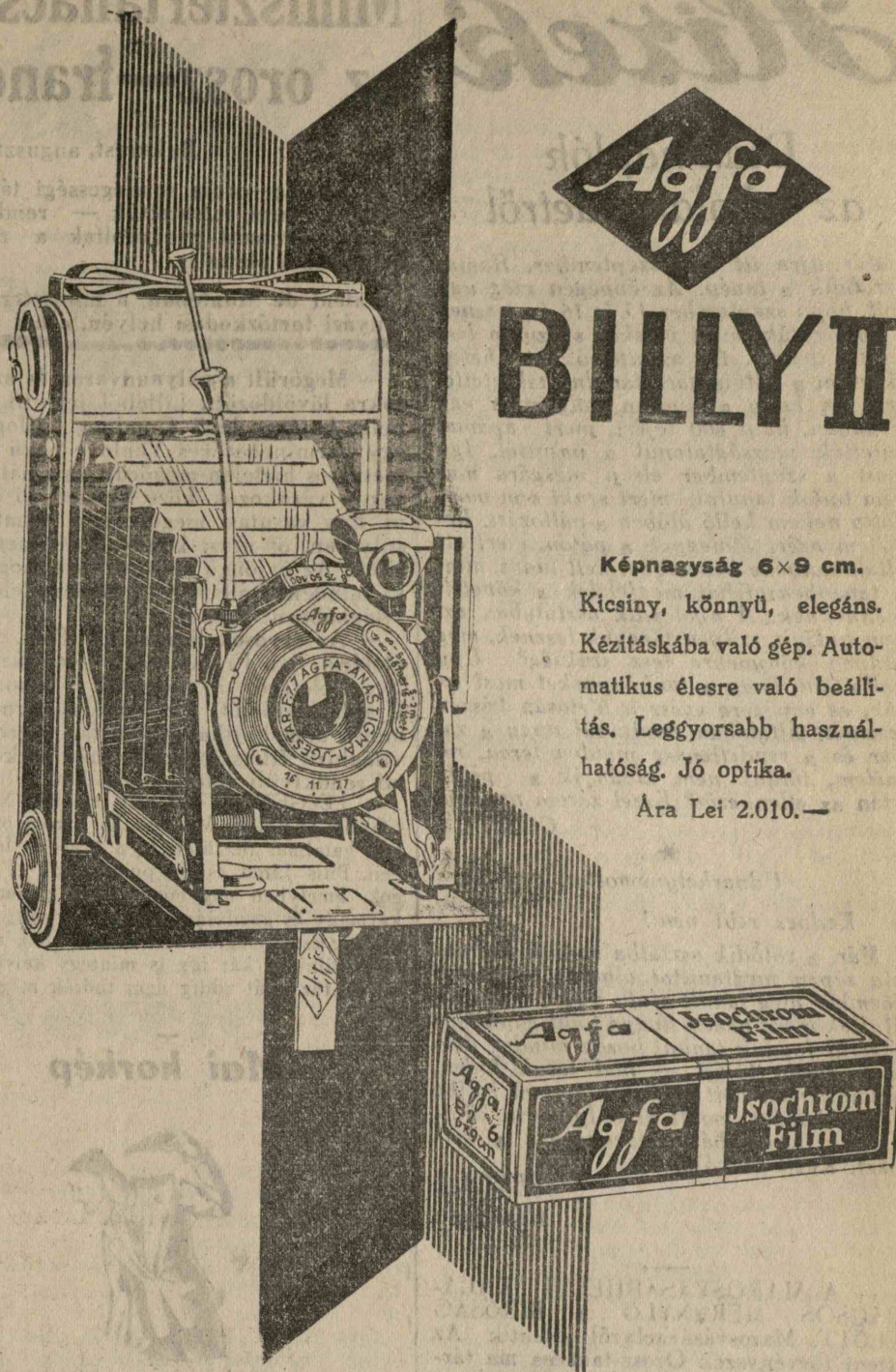
MacDonald lemondott a pártelnökségről

MacDonald miniszterelnök, hogy elébe-vág-jon kizárásának, ma

levelet intézett a Labour Párthoz, amely-ben bejelenti elnöki és minden egyéb tisz-t-ségről való lemondását.

Ezzel szemben Thomas gyarmatügyi minis-ter ragaszkodik ahhoz, hogy a vasutas szak-szervezeteknél elnöki stáallumát továbbra is megtarthassa.

Öngyilkos lett a „Darmstädter Volksbank” vezérigazgatója. Berlinből jelentik: A csödbement „Darmstädter Volksbank” vezérigazgatója, Weiler, teg-nap éjjel öngyilkosságot kísérelt meg és súlyos állapotban szállították kórházba. Weilernek megtalálták egy bucsulevelét, melyben azt írja, hogy nem tudja tulé-l-ni bankja bukását.

Hírek

Diák-naplók az iskolakezdetről

Már újra itt van szeptember. Hamar kezdődik a tanév. Az évvégén még úgy volt, hogy szeptember 15 és 16-án lesznek a pótvizsgák, mint máskor s azután lesz a „Te deum”. Én az utolsó két heten akartam a pótvizsgára tanulni, tekintettel arra is, hogy a nyáron dolgoztam egy irodában, havi 600 lejért, mert apámat kitétték igazságtalanul a vasutól. Így most a szeptember elseji vizsgára már nem tudok tanulni, mert senki sem mondotta nekem kellő időben a változást. Remélem azért átmegek a póton, mert ott általában kevésbé kell tudni, mint a tanévben: tehát megfelelek a követelményeknek. A nyolcadik osztályban azt sem tudjuk, milyen tárgyak lesznek, meg milyen könyvekre lesz szükség? Úgy hallottam, hogy a tankönyveket most úják, és évvégére egészen biztosan készen lesznek. Általában rendkívül nagy a zavar és a rendtelenség minden téren, remélem, tőlünk nem kívánják a példa után az ellenkezőt? Ezzel zárom naplóm.

GUSZTI.

★

Udvarhelymonostor, aug. 23.

Kedves rebi nénik!

Mán a zötödik osztályba diákok nadma sépen megtanított olvasni tanítóbüfi főember meg tanult afalu ből madarul. Multakor azt mondta hogy főd gümöjüségérül fogunk tanuni hozon minden dernek egygy tojást — hod laskuk mlen. nekünk nem volt tojásunk svtem helibe edszál kobázt, jooótt azes. Így nem küldhetjük Lajos báfi nevenapjára a kolbázt. Kezít csokója.

PESTA.

Másolta:

(L. L.)

— A MAROSVÁSÁRHELYI KALAPÁCSOS MERÉNYLŐ A BÍRÓSÁG ELŐTT. Marosvásárhelyről jelentik. Az itteni törvényszék Orosz-tanácsa ma tárgyalta Nemes Albert cipészszegéd gyilkossági bűnperét. A vádlott az év júniusában Mathmit Josefint üzleti nőt négyezer egy fejebe sujtotta, hogy a szerencsétlen nő kilenc hétig nyomta az agyat. Bebizonyult, hogy a cipészszegéd állandóan magánál hordta a kalapácsot és azért ütötte le a barátnőjét, mert pénzt kért tőle. A bíróság Gaetan követőjét 6 hónapi fogsárra ítélte.

— Időjárásjelentés. Budapestről távratozzák: A Meteorológiai Intézet jelenése szerint változókéony idő várható, erősebb északi szelekkel, hősüllyedéssel, megújuló esőkkel. Későbbi javulás valószínű.

— VISSZAUTASÍTOTT INTERIMÁRBIZOTTSÁGI KINEVEZÉSEK. Marosvásárhelyről jelentik: A marosmegyei interimárbizottságba két magyar tagot is kineveztek dr. Barabási Albert és Rosnyai György személyében. A magyar tagok a kinevezés elfogadását a magyar párt marosvásárhelyi tagozatának döntésétől tették függővé. A párttagozat most tárgyalta az ügyet és elhatározta, hogy akkor, amikor négy román tag van a vármegyei interimárbizottságban, nem fogadják el csak két magyar tag delegálását.

— Elmaradnak az őszi hadgyakorlatok. Bukarestből jelentik: Úgy volt, hogy az őszi folyamán a Fekete-tenger partján nagyszabású hadgyakorlatokat tartanak, amelyeken az egész romániai hadsáztér felvonult volna. Mint most értesülünk, a hadgyakorlatok a rossz gazdasági helyzet miatt elmaradnak.

★ Biri néni szakácskönyve a legjobb — ezt tanúsítja legalább 15000 asszony. Csak ezt fogadja el! Ára kemény félvaszonkötésben 130 lej. Kapható mindenütt. Kiadta a Brassói Lapok Könyvosztálya.

— ÚJBÓL 14 EMBER AKART A DNYESZTEREN KERESZTÜL OROSZORSZÁGBA SZÖKNI. Bukarestből jelentik: Számos eset történt már, hogy egyesek a Dnyesztérén átkelve, Oroszországba akartak szökni. A gránicsárok mindannyiszor megfogták a vállalkozókat tervük kivételében, de büntetésben egyszer sem részesültek, mert a törvénynek ilyen esetben nincsen megfelelő paragrafusa. A szökni szándékozók rendszerint csempészekkel léptek összeköttetésbe, akik kezesséket arról, hogy átjuttatják őket a folyó túlsó partjára s ha éppen elfognák őket, akkor sem történhetik különösebb baj. Néhány nappal ezelőtt egy 14 tagból álló társaságot tartóztattak le a Dnyesztér partján, köztük egy baltii mérnök-tanárt menyasszonyával s egy kisenevi tanítónőt. A letartóztatottak mindannyian azt mondták, hogy a munkaelküliség készítette őket a szökésre.

Minisztertanács Valeni de Muntéban az orosz—francia tárgyalások miatt

Bukarest, augusztus 26

A francia—orosz semlegességi tárgyalások — mint jelentették — rendkívül mély benyomást gyakoroltak a román belpolitikai életre is.

Valeni de Muntéban, a miniszterelnök nyári tartózkodási helyén, a hét végén

— Megörült a pályaudvaron és az utasokra lövöldözött. Lilleből jelentik: A belga határon levő Comines állomáson egy harminchat éves Venlove nevű belga mészáros hirtelen megörült és a pályaudvaron várakozók közé kezdett lövöldözni. Egy vasutast megölt, egy vámtisztet súlyosan, öt utast könnyebben megsebesített. Az őrgöng az ordította, hogy neki mindenki ellensége és önvédelemből világháborút rendez.

— Az orvosok lemondtak Pola Negri életéről. San Franciscóból jelentik: Pola Negri életéről az orvosok lemondtak. Újabb operációt, a hashártyagyulladás miatt, nem hajthatnak rajta végre. A világhírű filmszínésznőn már csak valami rendkívüli véletlen segíthet.

— LEÉGETT EGY CSUR ÉS BENNE AZ EGÉSZ TERMÉS. Ma éjszaka három óra tájban hatalmas tűz ütött ki a brassói Méhkerben. Pitis János csúréi pusztították el a lápok, amelyben nagymennyiségű gabona, takarmány és gazdasági felszerelés volt. A tüztőltség csak megfeszített erővel bírta a tüzet lokalizálni. A kár így is mintegy kétszáz ezer lej. A tűz okát eddig nem tudták megállapítani.

Mai korkép

Kényszeregység.

— ALARCOS BANDITÁK MEGGYILKOLTAK EGY PÁSZTORT. Sepsiszentgyörgyről jelentik: Megrendítő gyilkosság történt Kovászna közelében. Alarcos banditák megtámadtak egy öreg pástort, aki nyájával egy kunyhó közelében tanyázott. A banditák felszólították a pástort, Simion Macoveit, hogy adja át a nála lévő pénzt, a pástort azonban nem engedelmeskedett a felhívásnak, sőt elbarrikádozta magát. A banditák erre betörték a kunyhó ajtaját és a szerencsétlen öregembert a szó szoros értelmében lemészárolták. Az éjszakát a banditák a holttest mellett töltötték a kunyhóban, majd reggel továbbálltak. A hatóságok valószínűnek tartják, hogy az öreg pástort ugyanazok a banditák gyilkolták meg, akik nemrégén Törösvár közelében megtámadták és kirabolták egy parasztot. A nyomozás folyik.

— KÉT REPULÓGÉP ÖSSZEÜTKÖZÖTT A BUKARESTI REPULÓTERÉN. Bukarestből jelentik: Tegnap este szokatlan szerencsétlenség történt a Baneasa-repülőterén. Egy Bukarest—Konstanca—Balcic-utvonalon közlekedő Junkers-gép hat órákor visszaérkezett utjáról a repülőterre. Miután az utasok s a pilóta kiszálltak a gépből, Moisescu mechanikus megindította a motort, hogy a repülőgépet a hangárba vezesse. Közben összeütközött egy éppen leszálló Messerschmidt-géppel, amelyet Stanculescu kapitány vezetett. Az összeütközés következtében Stanculescu kapitány könnyebb zúzódásokat szenvedett homlokán s a gépet is jelentékeny sérülés érte.

— HAMIS PÉNZVERDÉRE BUKANTAK BUKAREST KÜLVÁROSÁBAN. Bukarestből jelentik: A csendőrok házkutatást tartottak egy Joan Barbut nevű egyén lakásán, ahol ércpénzre hamisítására szolgáló teljes berendezést fedeztek fel. Kutatásaik közben 11 darab hamis 20 és 2 lejes ércpénzre bukkantak. A pénzeket ön és ólom keverékekből gyártották, amelyből négy és fél kilogramm súlyú tömböket foglalt le a csendőrség. A veszedelmes pénzhamisítót letartóztatták. Az eljárás folyik.

— Augusztus 31-ére halasztották a Bercovitz-bank kényszeregységi tárgyalását. Bukarestből jelentik: Kétszeri elhalasztás után ma tárgyalta az ifjovi törvényszék a Bercovitz-bank által beadott kényszeregységi kérelmet. A törvényszék ma sem döntött, hanem augusztus 31-re halasztotta a határozat kihirdetését. Ugynekkor fognak dönteni a Cantacuzino-testvérek által beadott csődke-rés felett is.

minisztertanács lesz, amelyen kizárólag az így előállott helyzettel fognak foglalkozni.

Itt említjük meg, hogy Pacsev, a Moszkvában akkreditált lengyel követ, tegnap átadta a szovjetkormánynak a lengyel—orosz semlegességi egyezmény cserepéldányát.

★ REPÜLJ FECSKÉM BRASSÓBAN. Aug. 27-én az „Apollo” színháztermében F. Fekete Rózsi rendezésében, Fehér Imre fel-léptével és műkedvelők közreműködésével színre kerül olcsó helyárakkal a saison legnagyobb sláger operett újdonsága a „Repülj Fecske”. Egyetlen színházi előadás. Jegyek még mérsékelt számban kaphatók az „Apollo”-Mozi pénztáránál.

— SOHASEM VOLTAK ILYEN SZÉPEK A NŐK. Ezt a jóleső megállapítást nem társasági, nem színházi és nem hasonló galléros hangú szakkörökben olvassuk, hanem a legkomolyabb angol orvosi lapban, ahol egy angol tudós irt hosszabb és objektív cikket arról, hogy a szépségnek azt a fokát, amelyen ma az európai és északamerikai nők állnak, még soha semmiféle korban nem érték el a nők. Az angol tudós az azonban az a véleményre, hogy a nők en masse nem fogják tudni sokáig tartani ezt a pozíciót, mert a szépség ápolása most van a legegészségesebb ponton s a nők lélek természetrajzát ismerve, nem kerülhetik ki a közeljövőben azok a túlzások, amelyek már nem segítenek, hanem ártani fognak a nők szépségnek. Egyelőre azonban még nincs baj, a nők most a legszebbek s az angol tudós véleménye szerint ezt a szépséget elsősorban a higiénia eszközének, az okos táplálkozásnak, a sportnak és a mind általánosabbá váló rendszeres testápolásnak köszönhetik.

— Az udvarhelymegyei nyugdíjasok memorandumja. Székelyudvarhelyről jelentik: A nyugdíjasok szövetsége választmányi ülést tartott Gyerkos Mihály ny. igazgató-tanító elnöke alatt. Több fontos irat, kérdés elintézése után az egyesület határozatilag kimondta, hogy a tagok részére az Ipartestület gyűléstermében állandó, ingyenes jogsegély és panaszirodát állít fel. Elhatározta továbbá a választmány, hogy egy memorandumot terjeszt a megye képviselői és szenátorai elé, hogy a 600 nyugdíj nélküli nyugdíjas ügyét karolják fel. „Tisztelettel kérjük — mondja a beadvány — szenátor és képviselő urainkat együttesen, hogy legyenek érdeklődéssel és gondoskodással a vármegyében lakó, tekintélyesszámu, minden hivatali közalkalmazottak és övezgek sorából összecsoportosult nyugdíjasok sorsa és nyugdíj kifizetése iránt és vigyék eredményre az állami nyugdíjasok 10 millió lej nyugdíjhátrálékának kifizetését és jövőre szólólag a nyugdíjaiknak rendes kiszolgáltatását!”

★ HEGEDUOKTATÁS. Weinberger Emil hegedűművész és pedagógus sztúdiójában, Brassó, Kolostor-utca 7. (Európa-udvar), I. emelet, a beiratkozások már megkezdődtek. Hegedűórák, a kezdő foktól a legtekélyesebb kiképzésig.

— Az amerikai asszonyok 25 százaléka egyedül keresi meg a kenyerét. Egy legutóbb készült statisztika szerint Amerikában az utolsó esztendőben 575-féle foglalkozásban és pályán dolgoznak az asszonyok. Ezek közül 540 az olyan foglalkozás, amelyben az asszonyok férfiakal együtt dolgoznak s mindössze 35-féle a kizárólag nőknek való mesterség. A statisztikából egyébként az is kiderül, hogy Amerikában ma már az asszonyok 25 százaléka egyedül keresi meg a kenyerét.

— Szalontai hírek. Szalontáról jelentik: A szalontai dalárda résztvesz a kolozsvári országos dalosversenyen. — Dr. Rozvány József városi tanácsost beperelték a városházi tisztviselők, mert a tanácsos azt a kijelentést tette, hogy ok nem dolgoznak. — Szalonta város tűzoltó parancsnok nélkül van, Fekete Sándor parancsnokot, az országos tűzoltószövetség alelnökét még a régi tanács minden ok nélkül elmozdította. — A szalontai gimnáziumot a miniszter nem szünteti be erre a tanévre. — Egy mázsa buza 160, egy pár jó csizma 250 lej volt a legutóbbi hetipiacon.

— ERDÉLY UTJA NAGYMAGYARORSZÁGTÓL — NAGYROMÁNIAIG cím alatt Mikes Imre tollából lapunkban leközölt óriási feltűnést keltett munka könyvalakban is megjelent. A rendkívül szép kiállítás, két kötetből álló könyv ára füzve 160 lej, aranyozott vászonkötésben (egybekötve) 200 lej. — Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában.

Szeptember 3-án újra megnyílik a berlini értéktőzsde

Berlin, augusztus 26.

Az értékpapírtőzsdén szeptember 3-ától kezdve ismét megkezdik az értékpapírok bel- és külföldi váltók, külföldi fizetőeszközök forgalmát. A tőzsdeidő déli 12 órától délután 2 óráig fog terjedni. Az árfolyamok hangos kikáltását megtiltották.

— Elrontott gyomor, bélzavarok, émelygés, kellemetlen szájíz, homlokfájás, láz, székszorulás, hányás vagy hasmenés eseteinél már egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz gyorsan, biztosan és kellemesen hat. A gyakorlati orvostudomány igazolja, hogy a Ferenc József víz használata a sok éves és ivás káros következményeinél igazi jótéteménynek bizonyul. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogeriákban és fűszerüzletekben kapható.

— Orth György, a híres magyar footballista tönkrement Chilében és most hazajön. Budapestről jelentik: Orth György a híres magyar footballjátékos, aki két évvel ezelőtt kivándorolt Chilébe és ott egy sportszövetségnek lett a trénera, a napokban hajóra ült és utban van hazafelé. Orth a chilei forradalom alatt elvesztette egész vagyonát és mint tönkrement ember kerül vissza Budapestre.

— ELŐFIZETŐINK, ha akármilyen uton fizetést teljesítettek, kísérjék figyelemmel, hogy a címken feltüntetett lejárat legkésőbb 8 napon belül megváltozzék. Ezzel jelzi kiadóhivatalunk azt, hogy a pénz rendben befolyt és helyesen lett felhasználva.

— Eltörtött csavarral megkerült a Nautilus. Oslóból jelentik: A Wilkins kapitány által az északisarkra indult „Nautilus” tengeralattjáró, amely két nap óta nem adott magáról életjelet, egy szikratávíratí hívásra ma jelentkezett. A „Nautilus” kapitánya közli, hogy a hajó mélyjárata kormányra a Spitzbergaktól északra, a jégzóna régióban, eltörtött és a hajó ezért akadt el a Sarktól ótszáz kilométernyire. Ezenkívül kifogyott a sójuk is. Az ut folytatásáról szó sem lehet. Valószínű, hogy a buvárhajót sürgős expedícióval kell kimenteni szorongatott helyzetéből.

— Kirabolták a madéfalvi vasúti éttermet. Tudósítónk jelenti: Az elmúlt éjszaka ismeretlen tettesek az udvar felől ablakon behatoltak a madéfalvi vasúti állomás éttermébe. A rendelkezésükre álló másfél óra alatt feltörték a trafikot tartalmazó szekrényt, amelyből nyolcezer lej értékű dohányterméket vittek el, a pulit fiókjából pedig másfélezer lej készpénzt. Élelmiszereket és likőröket vittek ezenkívül magukkal. A betörést a hajnali vonat beérkezésekor vették észre az étterem bérlői, akik azonnal jelentették a csendőrségnél s reggel a csikszeredai rendőrségen is. A forgalmas állomáson történt betörést csakis a viszonyokkal teljesen ismerős egyén követhette el. A nyomozás eddig eredménytelen.

★ SZANATÓRIUM DR. LEONHARDT ET DR. FLECHTENMACHER, BRASSÓ, Kut-utca, Calea Victoriei 68., telefon 250., tudatja a t. közönséggel, hogy tekintettel a jelenleg uralkodó rossz gazdasági viszonyokra, a kevesebb pénz fölött rendelkező betegek érdekében egy III. betegosztályt rendezett be, igen redukált ellátási és műtői díjakkal és az I. és II. osztály díjait is lényegesen leszállította. — Ezáltal el akarja érni, hogy a jelen súlyos anyagi krízis alatt is a kevesebb tehető betegek is szanatóriumi kezelésben részesülhessenek.

GAZDAK, HA TALÁLKOZNAK

— Rettenetes esztendő ez az ide! Az én gabonám alig egy arasz magas.

— Akkor mit mondjak az én gabonámról? A verébnek le kell térdelnie, ha csipkedni akar belőle.

(Montreal Star.)

Amortizációs kölcsönök

városi házakra lej értékben, 10—40 évi időtartamra folyósítottunk. Kolozsvári Népbank és Zálog Hitelintézet R. T. Szép-utca 1. Szg

Nyugodtan aludni

csak az tud, ki pénzét a mai bizonytalan időben és gazdasági krízisben aranyárakba fekteti be, amely 12% kamatot hoz és ezen kamatot, valamint a tőkét több mint 1000 bel- és külföldi bank arany-dollárban, lejben, angol fontban, svájci frankban, német márkában garántálja és fizeti.

Közelebbi felvilágosítással szolgál GERMANIA, AG. Timișoara, IV. Str. Bonnaz 15.

Közgazdaság

Az utak válsága

A legizgalmasabb olvasmányok közül való a kereskedelmi utak története a kontinensen és a tengereken át Európa államainak kiformálódása, hatalmak felcsucsosulása és összeomlása: a jobb, rövidebb és biztosabb kereskedelmi utak kialakulásának áramai folyamatát rejti magában. A német hadvezírók káprázatos és szervezett hatalma nem magyarázható meg csak a vétel és eladás zseniális lebonyolításával, de a skandináv államokból és Oroszországból való szállítási megszervezése és biztonsága is hozzátartozott ehhez a hatalomhoz. Nagy Péter cár akkor ássa alá Oroszországban a tanzák hatalmát, mikor maga keres és talál módot arra, hogy az orosz árut — Hamburgba vigye.

Ha olvassuk az orosz központi hatalom századokon át tartó kialakulását, azt látjuk, hogy ennek a hatalomnak a centralizálódása, kiformálódása milyen mértékben mutott azon is, hogy mennyire védte ez a hatalom az ország eladnivalójának útját kiépíteni és a szállítások biztonságát nyújtani nyugat, kelet és dél felé. Anglia világhatalmának fundamentuma: nemcsak egy kiállításos tengeri bázisról való szállítási repant távolságokra, de uralkodás is ezeken a szállítási utakon. Velence bukása nyomán követte a kolumbusi út felfedezését. Lúceek palamikor hatalmasabb volt, mint Poroszország, mert Poroszország még nem volt annyira szervezve, hogy szállítani tudjon. Az orosz kormány most küldött ki egy tizenkét hajóból álló flottát, hogy a Jeges-tengeren keresztül törjön, előre a szibériai Kolima folyó torkolatáig: hátha ott szállítási bázist lehet teremteni a Csendes óceánra. Két évi időt adott a flottának!

Amióta van világtörténelem, azóta van kereskedelem-történelem és a szállítási tarifa olcsóságaért vívott verseny nem a vasút és a gőzhajó fellalálása óta mozgatja a világáruk alakulását. Az olcsóbb tarifa döntötte meg nem egy nagygyűjtő és monopolizáló hatalmu kikötőváros, kereskedőállam hegemoniáját.

Gusztáv Adolf nagy cselekedete abban állt, hogy elvágta a hanza-hatalom útját Svédországból Danzigba és vissza. Svédország nem adta el vasércét a hanzának, hogy az Danzigba vigye, ott feldolgozza, visszahozza és kész vasaként adja el, mert maga csinált a vasércből vasat. Ez a kiiktatott út: Svédország gazdaságában jelentkezett mint eredmény. Nagy Péter cár uralkodásának feladatának tekintette, hogy az orosz bőrnek piacépes ára legyen Hamburgban, ahová pedig Oroszország szinéből, Lengyelországon át telte meg az út.

Utak és tarifák: történelemcsináló erők voltak és az utak története a világának is története. Az utak történeléhez tartozik az a hír is, mely Bata száz autójáról szól. Bata eddig vasúton szállította cipőit Hamburgba, hogy onnan hajóval menjen tovább. Ezt a szállítást drágának találta azért maga akar berendezni magának forgalmi vonalat Zlin és Hamburg között. Saját száz teherautóját akarja állandóan forgalomban tartani ezen az útvonalon.

Az a válságos világ, amelyben ma élünk, az utak válsága is. A vasutat megtámadta: az sín-Zeppelin, megtámadta az autót és az autót, a repülőgépet és a Zeppelint. A sín-keket és a gőz-vonatot megtámadta a sín-keket, a gőz-vonatot és a motor. Nemcsak a gazdaságtörténetünk, társadalomtörténetünk, de utáltörténetünk is az összeomlás és az újjáélesztés forró forgatagában van.

A hatalmak palamikor fontosabb dolguknak tartották, hogy maguknak külön szállítási utakat biztosítsanak. Külön hadsereget tartottak az utak biztosítására. Háborút aszerint viseltek és békét aszerint kötöttek, hogy milyen utakra volt szükségük. A zlini cipőkirály új tarifát akar, utpolitikáját száz teherautóval akarja megcsinálni Zlin és Hamburg között. Ez a száz teherautó a legújabb karavánút és a legújabb utáltörténelem.

1 az 1-hez a pengőnek az aranypengőhöz való aránya

Budapest, augusztus 26.
Ma kormányrendelet jelent meg, amely a pengőnek az aranypengőhöz való árfolyamát 1 az 1-hez állapítja meg. Az arány ország-szerű nagy megnyugvást keltett. Ezek után reméljük, hogy a piacon visszaállítják azokat az árakat, amelyek a bankzárlat előtt voltak forgalomban.

Negyvenkétfélmillió az eddig kifizetett exportprémium

Hol vásároljon a hadsereg gabonát?

Bukarest, augusztus 26.

A földművelésügyi miniszterium ma kmutatást közöl arról, hogy mennyi prémiumot fizettek ki eddig a búzát exportáló gabonacégeknek. Az eddig kifizetett exportprémiumok összege 42 millió lej. A prémios búzáknak a kiszállítása az országból nagybörzsben Temesváron át történt, míg a dunai kikötők csak kisebb mennyiségeket továbbítottak.

Ezzel egyidejűleg közli a földművelés

ügyi miniszterium, hogy a jövőben a prémiaikat a földművelésügyi miniszterium fogja téríteni, a vámbizonylat és a mezőgazdasági komisszió igazolása alapján.

A földművelésügyi miniszterium egyébként lépéseket tett abban az irányban, hogy a hadsereg gabonaszükségletét az illetékesek lehetőleg azokon a vidékeken vásárolják be, ahol a gabonának a legolcsóbb árak, hogy az ottani árak feljavulhassanak.

A szeszmonopólium törvénytervezete

Bukarest, augusztus 26.

Nagy általánosságban ismertette már a B. L. tegnapi száma annak a törvényjavaslatnak a lényegét, amelyet Argetoianu pénzügyminiszter a szeszmonopólium bevezetésére készített s amely törvényjavaslat minden valószínűség szerint a legközelebbi parlamenti ülésen már tárgyalás alá is kerül.

Argetoianu javaslatát a szeszmonopóliumra meglepetésszerűen készült el, mert annak ellenére, hogy a szesz mono-

polizálásáról már sok szó esett, senki nem gondolt arra, hogy ilyen rövid úton elkészül a javaslat.

A szeszmonopólium bevezetése a termelő iparon kívül ezer és ezer egzisztencia érdekeibe vág bele és éppen ezért szükségesnek véljük a monopolizálási javaslat főbb intézkedéseinek feljebb emelésében való közlését magyar fordításban. Így az érdekeltek széles rétegei ismerhetik meg a javaslatot és foglalhatnak állást azokban az intézkedésekben, amelyek érdekeikbe vágnak.

A törvény főbb intézkedései

A monopol ügyvezetése és működése

I. fejezet.

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. paragrafus. Az állam javára monopolizálás alá kerülnek termelésre és eladásra az alábbi finomított szeszszesitalok:
a) Ipari szesz, amelyet ipari, mezőgazdasági és szesz-élelmező gyárak termelnek.
b) Szesz, amelyet borszeszgyárakban és finomítóknak termelnek.

c) Gyümölcspálinkák és gyümölcszár-mazékokból készült italok, ugymint: cukka, törköly, erjesztett borból készült italok, stb.

d) Mindenfajta finomított szeszszesital, amely fogyasztásra szolgál.

2. paragrafus. Denaturált szeszt ipari célra, égetésre és minden más célra a monopol hozza forgalomba.

3. paragrafus. A szesz és szeszszesitalok kivételét a monopol végzi, illetőleg azok a magánvállalatok, amelyek a monopol ellenőrzése alatt állanak.

4. paragrafus. Szesz és mindenfajta szeszszesital behozatala csak a monopol engedélye által történhetik.

5. paragrafus. Minden bevétel, amely a szesztermelésből és a szeszszesitalok előállításából keletkezik, a költségek levonása után, az állam jövedelmét képezi.

II. fejezet.

A MONOPOL ÜGYVITELE

6. paragrafus. A monopol ügyeit egy igazgatóság vezeti, amely a pénzügyminiszterium ellenőrzése mellett működik. A monopol egyébként teljes autonómiával rendelkezik.

7. paragrafus. A monopol mindazokban az előnyökben részesül, amelyeket az állami érdekeltségeknek kereskedelmi alapon való átszervezéséről szóló törvény meghatároz.

8. paragrafus. A monopol ügyeit egy vezérigazgató és egy igazgatótanács vezeti. A vezérigazgatót a pénzügyminiszterium nevezi ki a kormány hozzájárulásával. Az igazgatótanács 9 tagból áll:

a) 3 speciálista, közöttük egy jogi szakértő, akiket a pénzügyminiszterium nevez ki;

b) egy delegátus az ipari szeszgyárak

és egy a borszeszgyárak részéről;

c) a bukaresti egyetem mezőgazdasági kémiai intézetének igazgatója;

d) a szeszmonopólium vezérigazgatója, az indirekt adók vezérigazgatója a pénzügyminiszteriumból és a földművelésügyi miniszterium gyümölcstermelési osztályának vezérigazgatója.

Az igazgatótanács tagjainak a mandátuma 5 évre szól.

9. paragrafus. Az igazgatótanács legkevesebb kétszer ül össze havonként.

10. paragrafus. Az igazgatótanács feladata, hogy a monopoltörvény rendelkezéseinek végrehajtását ellenőrizze.

11. paragrafus. A monopol igazgatótanácsának hatásköre kiterjed többek között, hogy a szeszszesitalok árát megállapítsa és, hogy az országba bejövő szesztermékekre olyan taxákat állapítson meg, amelyek a vámtörvényben nem foglaltak bent.

A III-ik és a IV-ik fejezetben foglalt intézkedések a monopol adminisztratív működéséről és a monopol költségvetéséről szólnak.

V. fejezet.

A LEGFELSŐBB SZESZBIZOTTSÁG MEGALKOTÁSA

18. paragrafus. A szeszmonopólium szellemi irányítására egy 17 tagból álló felsőbb bizottság alakul, amely a pénzügyminiszterium mellett fog működni és a melynek tagjai a következők lesznek: 2 szakember, akiket a pénzügyminiszterium nevez ki, a kereskedelmi iparkamarák szövetségének elnöke, a mezőgazdasági kamarák szövetségének elnöke és a bortermelők szindikátusának elnöke; a monopol igazgatótanácsának elnöke és a monopol vezérigazgatója, 1—1 tagja az ipari szeszgyáraknak s a borszeszgyáraknak, 1 tagja a cukkatermelőknek, a pénzügyminiszterium a földművelésügyi miniszteriummal együttesen nevez ki, 1 tagja a sörgyáraknak, 1 tagja a parfümgyáraknak, 1 tagja a szeszkereskedőknek, valamint a bukaresti egyetem mezőgazdasági kémiai fakultásának az igazgatója, a közegészségügyi vezérigazgató, a pénzügyminiszterium és a földművelésügyi miniszteriumnak 1—1 vezérigazgatója. A legfelsőbb szeszbizottság mandátuma három évre szól.

A 19-ik paragrafus a legfelsőbb szeszbizottság működését szabályozza.

VI. fejezet.

A SZESZ ÉS A SZESZSZESITALOK KONTINGENTÁLÁSA

20. paragrafus. A monopol képező szesz és szeszszesitalok évi fogyasztása maximálisan 450 ezer hektoliter abszolút alkoholban állapított meg. Ennek része: az 1931 évi teljes cukka termelés, azoknak a más gyümölcspálinkáknak az évi átlaga, amelyek után az utolsó három évben fogyasztási illetéket fizettek a fennmaradó rész ipari szesz.

21. paragrafus. A szeszgyárak és a borszeszgyárak évi termelési kvótáját ahhoz mérten állapítják meg, hogy mennyi a cukka és a gyümölcspálinka termelése. A termelési kvótákat mindenkor legkésőbb szeptember 1-ig kell megállapítani.

(Folytatjuk)

Brüning az igazgatói tagságok halmozása ellen

Berlin, augusztus 26

Brüning kancellár tegnap nagyszabású beszédet tartott, melyben kizárólag gazdasági problémákkal foglalkozott. A kancellár kifogásolta, hogy egyesek valóság-gal halmozzák az igazgatói tagságokat és általában helytelenítette egyes vállalatok gazdálkodási módszerét. Végül bejelentette, hogy valamilyen formában állami ellenőrzés alá fogja venni a magáncégeket.

A Nagyszalontai Takarékpénztár beszüntette fizeléseit

Nagyszalonta, augusztus 26.

Nagyszalontán és környékén fájdalommal feltűnt a váltott ki az a hír, hogy a Nagyszalontai Takarékpénztár beszüntette fizetéseit. A nehéz helyzetbe jutott vidéki pénzintézet nem is olyan régen fuzionált a Gazdasági Takarékpénztárral. Ez a fuzió gyakorlatilag azt eredményezte, hogy egyrészt a bank érdekkörébe tömörítette szinte az egész környék gazda és iparos-társadalmát, másrészt a beléje helyezett bizalom is megizmosodott. Bizonyos is, hogy a pénzintézet nyugodtan folytathatta volna eddigi tevékenységét, ha nem következnek be a mai áldatlan gazdasági nehézségek. Az adóssok fizetési képessége a minimumra csökkent a betáblázott ingatlanok értéke pedig szinte a felére zuhant. Ehez járult a betétesek idegessége is.

A bank igazgatósága mindent elkövet, hogy a nehéz helyzetből simán kikerüljön. A betétesek egyrészt gyűlésre hívták össze. A 2500 betétes közül azonban mindössze csak kétszázan jelentek meg. A gyűlésen előre elkészített határozati javaslatot olvastak fel, amely szerint a betétesek beleegyeznek abba, hogy bemutatásra szóló betéteiket két évre lekötött betéteké alakítsák át. A betétesek gyűlése ezt a határozati javaslatot elfogadta. A bank igazgatósága ezután felhívást bocsátott ki, hogy a kétéves moratóriumot az összes betétesek tegyék magukévá, mert egyébként elkerülhetetlen a kényszerregezés.

Az igazgatóság reméli, hogy ajánlatát a betétesek valamennyien elfogadják, bár mozgalom indult meg abban az irányban, hogy a bank legalább a nehéz sorsban élő kisbetéteseket fizesse ki. A városnak az az érdeke, hogy a bank ügyei rendbejőjenek s feladatát rendesen végezhesse, mert a város ipari és kereskedelmi élete már is megbénult a folyószámlákön szereplő összegek megkötése miatt.

CEGÜNK FENNALLASÁNAK

25 éves jubileuma

ALKALMAVAL, VEVOINKNEK EBBEN AZ ÉVBEN AZ EDDIGINEL IS NAGYOBB KEDVEZ-MÉNYEKET NYÚJTJUK

SZÉKELY és RÉTI
ERDELYRÉSZI BUTORGYAR RT.
MAROSVASARHELY

Fiókok BUKAREST BRASSO NAGYSZEBEN

Kedvező fizetési feltételek!
Garantált minőség!
Szenzációs árak!

A magyar csapat egyfutat gólon alul nem adja

Páris, augusztus 26.

A párisi uszóversenyek legujabb eredményei a következők:

Vízilabda: Magyarország—Svédország 12:1. (5:1). Csehszlovákia—Belgium 4:5 (2:1). Franciaország—Ausztria 5:1 (1:1).

400 méteres gyorsúszás első előfutámában 1. Getrener (cseh) 5 p. 25.8. 2. Deiters

(német) 532.6 mp. Második előfutám: 1. Tatis (francia) 5 p. 10 mp. 2. Baldo (olasz) 5 p. 21.6. 3. Mihályfi. Harmadik előfutám: 1. Castelli (olasz) 5 p. 15.4. 2. Bárány (magyar) 5 p. 25.4 mp.

Bárány látva a biztos második helyet, nem erőltette meg magát. Döntőbe kerülnek az előfutámok első és második helyezettjei.

Keleti levelek

67.

Irja: Baktay Ervin

Kalkatta, India legnagyobb városa

Az utóbbi években a politikai mozgalmak, tüntető felvonulások is egyre gyakoribbak lettek Kalkattában. Egyikben a bennszülött városrész legfogalmasabb utvonalon találkoztam egy ilyen tüntető felvonulással. A demonstrálók harsány „Gandhidzsi ki dzsaj!” (Éljen Gandhi!) mányszót kiáltásokkal, vagy a hindu nemzeti himnusz, a Bandé Mátaram-ot énekelve vonultak el hosszú sorokban és autómunk, az egész forgalommal együtt jóideig kellett vesztegelnie miattuk. Szikh soffőröm nem nagyon látszott rokonszenvezni a mozgalmakkal, mert ékes pandzsábi káromkodásokat dörmögött szakállába. A tüntetők mindegyike kis papírszálót vitt a kezében, s engem, amint az autóban ültem, fejemen trópusi sisakkal, nyilván angolnak néztek. Igen sikerült és bátor cselekedetnek tartották, mikor az egyik tüntető bedobta kocsimba kis papírszálját. Gunyosan nevettek rám, a magányos angolnak vélt „ellenfélre”, de egyszerre lelkes mosolygással és integéssel honorálták, mikor jókedvűen megengedtem a papírszálót. A tömeg mindenütt nagy gyermekekből áll — bár a gyerekek had sokszor vásott és veszedelmes is tud lenni.

Kalkatta egyik legszebb pontja az Eden Gardens. Remek, exotikus növényekkel pompázó park ez, kis tóval, a melynek partján eredeti, igazi burmai pagoda áll. De még szebb a híres kalkattai fűvészkert, amely a Hugli tulsó partján, a várostól kisse távolabb terül el. Legnagyobb érdekessége az óriási banjan-fa. A banjan léggyökereket bocsát alá ágairól, ezek a gyökerek bekapaszkodnak a földbe, megerősödnek, szétágaznak és megannyi újabb törzssé válnak. A kalkattai nagy banjanfa közel 300 méter átmérőjű körterületet borít be árnyékával és ha a lombátor alatt sétálunk, az egyetlen egy fa rengeteg törzse, melléktörzse és léggyökere úgy hat, mintha sűrű őserdőben járnánk.

Nagyon érdekes a kalkattai állatkert is, ahol India minden állatfaját megtalálhatjuk. Még a már annyira ritka nepáli orrszarvút is jól megtermett rinoceroszpár képviseli. A terrárium minden kigyófaját tartalmaz — szinte beleborzong a vendég a sok nyüzsgő, veszedelmes hulló láttára.

Nagyon hatásos épület a „Viktória királynő-templom” (Victoria Memorial) is, amely az óriási Maidán (tér) végén emelkedik. A fehér márványépület minden oldalról hatalmas vízmedencékben tükröződik. Az angolok büszkén „India's modern Taj”-nak, a modern „Tádzs Mahál”-nak nevezik. De aki látta az igazi Tádzs-ot Ágra mellett, azt a hangzatos sérkedés nem tévesztheti meg, — már i. ha elfogulatlan szépezzéssel hasonlítja össze a nagymogul uralom legfenségesebb emlékművét a brit impérium monumentumával. A Tádzs Mahál tökéletes remekmű, amelyből egyetlen kö-

vet sem lehet elvenni, vagy amelyhez egyetlen formát sem lehet hozzáadni képzeletben, hogy tökéletesen meg ne változzék, s elveszítse páratlan jellegét. Am a Victoria-emlék csak egy modern angol műépítész ügyeskedése: szépen hat, de nem egyedülálló, nem lenyűgözően nagyszerű és fenséges, mint az ágrai síremlék: gondolatban elszórakozhat a jó formaérzékkel bíró műértő azzal, hogy az épület sziluettjét megváltoztatja — ezt a részét alacsonyabbnak, azt magasabbnak képzelet el, innen elvesz egy tornyot, amoda képzeletben felilleszt egyet — az eredmény ugyanaz. — Mindegy. Így is jó, úgy is jó. Nem szerves, önmagában élő, tökéletes alkotás. Csak mesterkedés.

S ez gondolkodóba ejtheti azt, aki gondolkodni szeret és tud. Mert szimbólum. Vajjon alkotott-e a modern brit uralom olyan értékeset Indiában, mint a minő értéket jelentenek a mult legnemessebb emlékei — azok a böles tanok, melyeknek ma is akadnak hallgatóik a Dalhousie Square modern parkjában, s azok a nagyszerű műalkotások, amelyek mellett a Victoria Memorial, vagy New Delhi hivalkodó épületei eltörpülnek? Mindenesetre sok jót és szépet hozott a modern világ Indiába is, — de vajjon a magáénak tudja-e mindezeket érezni India? S ez a döntő.

Kalkatta pompás utcái, az impozáns paloták, a kormányszó rezidenciája előtt vártán álló, ragyogó egyenruhájú garda, mind-mind idegen fény, amely mely és borzongatóan hűvös árnyékokot vet. — Nem az indiai talajba kapaszkodnak, mint a nagy banjan-fa gyökerei s alkotóik sem belőle merítették az inspirációt, mint az igazi Tádzs létrehozója. És ha így látjuk, Kalkatta nemcsak érdekes élmény, hanem intelem is — intelem azoknak, akik azt hiszik, hogy az erőszakolt alkotások örökéletűek.

Szerkesztői üzenetek

Népünk és intelligenciánk. Köszönjük b. érdeklődését, de az egyébként érdekes és tartalmas cikk olyan terjedelmű, hogy legnagyobb sajnálatunkra nem tudunk teret szorítani számára.

052110 sz. előfizető. Sajnáljuk a kistiukat, de leginkább azt, aki már össze is gyűjtött tízezer gyufaszálát. Bizony nem lehet ezeket sehol sem értékesíteni. Még egy cipőkrémgyárról mondták, hogy gyűjt ilyen a gyártáshoz, de erről is kiderült, hogy hamis híresztelés volt. Ime, a szegénység, mely nemcsak szalmazsálba, de elhasznált gyufaszálba is kapaszkodik.

052406 sz. előfizető. Lehet, hogy volt róla szó lapunkban. — hiszen annyi amerikai örökség híre járja keresztül-kasul a világ-sajtót — de pontosan nem emlékszünk rá.

Egy bérlet. Alapjában igaza van nagysádnak, mikor a színtársulattal lehetőleg friss és új erőket követel a régi unalmas szubrettek stb. helyett, mikor a színigazgatótól azt is kívánja, hogy a névsort még a bérlet gyűjtése előtt mutassa be a lapok útján, de a gyakorlatban ez vajmi nehezen megy és nem is szolgálja mind a közönség előnévél. Azt azonban, hogy jó társulat játszik, azt meg lehet követelni, anélkül, hogy túlzott igényeket is támasztanánk.

P. 10. Tehetséges kezdő írásai, olvasson nagyon sokat és írjon is egyelőre az irodésztálfőkjének. Később próbálkozzék ismét.

Várva-várt újdonság!

Minden szőlősgazdának víznyomósos borprés!

Jobb sajtolás és 2—3-szor gyorsabb munkateljesítmény!

Bámulatosan olcsó ár! A víznyomósos borprés ma már csak annyiba kerül, mint a régi szerkezetű!

A „Hydro-Express” víznyomósos-szerkezet, bármely meglevő régi rendszerű borprésre könnyen felszerelhető.

Komplett borpréséket és hidraulikus sajtószerkezeteket, szőlő- és gyümölcsüzőket szállítunk elsőrendű kivitelben és olcsó árak mellett.

Ismertetőket és ajánlatokat bárkinek ingyen küldünk.

Rieger And. Gépgyárak R. T.
SIBIU—NAGYSZEBEN.

APRÓHIRDETÉSEK

Hétköznap: egy szó 6, vastag betűkből 12 lej. Vasárnap: 7:50, illetve 15 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Négyeszeri hirdetés esetén 25% engedmény. Állást keresőknek 25% kedvezmény. A bukaresti kiadás részére: szavanként 3 lej, 50-szeri megjelenésnél 2 lej.

Vétel-eladás

Uj vagy használt GYASZ-KOCSIKAT keresek megvételre. Cimeket a brassói kiadókhoz kérem leadni.
14480

MAROSVASARHELYEN, 15-ter legfogalmasabb helyén egy kétemeletes palota üzleti helyiségekkel, lakásokkal, eladó. Értekezni „A MA” kiadóhivatalában, Tg.-Mures. 14515

HALOSZOBÁ, klubgarnitúra, konyha, előszobaberendezés, jégsekény, alig használt eladó, darabonként is. Cim 14500 sz. alatt a brassói kiadókban.

Dr. Dávid György
**Román nyelvű és
Gyakorló könyv**

legalkalmasabb a román nyelvnek magánúton.

tanító nélkül

való elsajátítására. A 200 oldalas könyv ára portómentesen fűzve 80 lej, kötve 100 lej.

Megrendelhető a

**BRASSÓI LAPOK
KÖNYVOSZTÁLYÁBAN**

Megvételre keresek néhány ezer RÉGI TÉGLAT. Cim 14488 szám alatt a brassói kiadókban.

Kis családi ház eladó. Szabó Ferenc, Brassó, Dobrudza-u. 21. 14515

Egy fekete csikóbunda 3000 lejért eladó. Brassó, Kórház-utca 6. 14508

BÉRBEADÓ Marosvásárhelyen, október elsejére a jöhr-névi Domokos-szálloda, étterem és beszálló udvar. Ertekezni a tulajdonosnál, Tg.-Mures. 14514

Biri néni szakácskönyve egyetlen háztartásban sem nélkülözhető. Ára kötvé 150 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában. 14048

Allást nyer

Jó fellépésű, megbízható házaló ügynők keresetnek. Cim 14460 szám alatt a brassói kiadókban.

Keresek első lyceumista magántanuló leányom mellé gyakorlott német, francia nyelvet tudó tanítónőt. Ocskay, Simeria, Hunedoara. 14481

KÉPVISELETET textiláruláns részletfizetés eladására keres brassói piac részére privátvevőknél legjobban bevezetett kereskedő. Szíves megkeresések „részletfizetés” jellegre a brassói kiadóhivatalához. 14510

Lakás

Iskolásgyermekek német házhoz kitűnő ellátással, szigorú felügyelettel felvételt. Fischer, nyug. főszolgabíró, Brassó, Hosszu-utca 65. 14456

Iskoláslányok megbízható ellátásban részestínek Ritz Gölnernél Brassó, Kut-utca 10. 14467

KIADÓ szeptember 1-ére 2 vagy 4 szoba, konyha, fürdőszoba, pince, Brassó, Str. N. Filipescu 24. (Fellegrvár.) 14425

Bukaresti magyar család ellátással teljes ellátásra ur-családból való leányt, vagy fiatal embert. Cim 14482 sz. alatt a bukaresti kiadókban.

Szép uccai szoba konyha kiadó. Brassó, Voevozilor 7. Gyár-ut elején Bálintnál. 14512

Keresek egy 1 szobás könyvház, esetleg 2 szoba könyvház lakást. Cimeket 14511 sz. alatt a brassói kiadókba kérem leadni.

Önállóan dolgozó varróleány felvétetik Samuel Divatház Brassó, Buzasor 4. 14509

KERESEK EGYSZOBÁS-KONYHAS LAKAST és egy külön szobát, lehetőleg ugyanazon udvaron. Cimeket „Ázon-nalra” jellegre a brassói kiadókba. 14510

Megérkezett a Record divatlap szabásmintákkal. Ára 40 lej, portó 5 lej. Utánvételezés-nél 16 lej a portó. Brassói Lapok könyvosztálya.

PRIMARIA MUNICIPIULUI BRASOV
No. 18528—1931.

Serv. Technic HIRDETMEY

A városi tanács gazdasági-ügyosztályában f. évi szept. hó 5-én finom és durva mészakvics szállítása ügyében egy nyilvános árverés a Monitorul Oficial 127 számában (5623 oldal), közzétett eljárás általános szabályai szerint, közös egyetértésben lesz megtartva.

A feltételeket a városi mérnöki hivatalban lehet megtudni. A szükséges óvadék a szállítási értéknek 5 százalékát teszi ki.

Brasov, la 24 August 1931.

Comisia Interimară.

Presedinte: Suciu, mp.

Secretar General: Precup, mp.

B. L. Kocsis Béla

ABRASSOI LAPOK nyomdávalatának kiadása és rotáció nyomán, Brassóban.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Havonta 100, negyedévre 300, félévre 600, évente 1200 lej. Magyarország 90 negyedévre 14, félévre 28, évente 56 pengő. A többi külföldi államokba negyedévre 420, félévre 820, évente 1600 lej.

Fiókiadóhivatal és szerkesztőség Hunyad- és Alsófehérvármegyék részére: Déva, Str. Ioan Creanga 2. Telefon 17. (Balogh Géza)

MEGBIZOTTAK. Arad: Piața Impăratul Traian 1. (Helmázy Pál) — Bukarest: Din Dănel, Gerő Sándor és Kohn Jenő. — Dés: Str. S. Barnutiu 10. (Oszán Kálmán) — Kolozsvár: Str. Duba/ariilor 7. (vált Timár-utca) (Neumann Ignác). — Marosvásárhely: Benjámín Árpád, Str. Bererie 1. (Sörház-u) — Marostordamegye: Szabó Jenő Cima: Marosvásárhely, Strada Regeiului 10. — Nagyszabasi Strada Turnului 13. (Szigetváry László) — Nagyváradi: Str. Nic. Jiga 32 (Szabó Gyula) — Szatmár: Rákóczy-ut 37. (Körtész László) — Szatmár- és Máramaros-megyék részére. — Szilágysomlyó: (Helyperin Ernő) — Temesvári: Gyárváros, Tigris-utca 4. (Halmágyi Pál). — Torda: Str. Regei Jenő 25. (Dănes József)

Központi szervezők, pénzfelvételi jogosultak: Bartha Géza, Dán Mózes. HIRDETÉSEKET felvesznek a kiadóhivatalok, a megbízottak, valamint minden bel- és külföldi hirdetőiroda. Részletes tarifákkal készséggel szolgálunk.

A Brassói Lapok páratlanul olcsó kotta-vásárja

Küldjön be 20 lej

Küldünk 10 tánc-kottát

vagy magyar nótát.

Kizárólag új példányokat.